

Inhoud

Van de voorzitter.....	58
Van de redactie.....	58
Foto's op de omslag: jonge Kievit.....	58
Voorbeeldvogels.....	59
Algemene Ledenvergadering (verslag).....	60
Slaapplaats witte kwikstaarten in bamboe.....	61
Graseters in de westelijke Eempolders in de periode juli tot en met september.....	62
Landelijk jaarverslag 2013 verschenen over broedgevallen in nestkasten.....	64
Digitaliseren van oude rapporten en van De Korhaan.....	64
Kroon op de excursie: de krooneend.....	65
Hoera! Een vogelaar.....	66
Gaai. Vogel van het jaar 2014.....	68
De Uil en de Mandarijn.....	72
Een middagje Eempolderen.....	73
Nieuwe ziekenboek feestelijk geopend.....	74
Excursie Arnhem en Nijkerkernauw.....	75
Interview met Gert Bieshaar.....	77
Op ganzenjacht.....	79
Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep.....	80
Verkeerd antwoord op een goede vraag.....	81
Vogelwerkgroep pakt uit tijdens de Nationale Vogelweek.....	81
Ontvangen literatuur.....	82
Programma.....	84
Overzicht ledenmutaties.....	87
De favoriete vogelplek van Roel Huizenga.....	88

Wat zien ik? p. 79

Van de voorzitter

Piet Spoorenberg

Zo, het voorjaar is nu goed los. Wat moet je daar nu nog aan toevoegen in een inleidend woordje? Van alle seizoenen is dit toch wel het seizoen waarin we als VWG het meest actief zijn met het veldwerk. Naast de jaarrond veldwerkzaamheden zoals Eempoldertellingen etc. is de lente het seizoen het moment om de broedvogels te onderzoeken. Dat zijn in onze Vogelwerkgroep de nestkastenbroeders, de roofvogels en uilen, de ijsvogels, de zwaluwen (boeren-, huis- en oeverzwaluw), het Sovon- broedvogelatlasproject en de gebieddekkende broedvogelmonitoring (in 2014 maar liefst zes gebieden) en niet te vergeten ook de weidevogelbeschermers in de Eempolders. Misschien vergeet ik nog wat, maar het geeft in elk geval een goed beeld van het bezige gegons van de vogelaars.

Doe je nog niet mee of wil je misschien met nog wat meer veldwerk meedoen? Ik hoef het niet te zeggen; maar schroom niet. Je zult zien, dat het samen in het veld bezig zijn met vogels kijken, zoeken, tellen en meten echt heel leuk is. Raadpleeg vooral ook onze website, waarop je heel veel kunt terugvinden. Of nog beter, maak van de VWG-website gewoon jouw startpagina. Graag geef ik hier nog eens een zeer groot compliment aan onze webmaster Dirk Prop, die zich hiervoor veel inspanning getroost. Verder wens ik jullie ook nu weer veel leesplezier met de prachtige verhalen in deze Korhaan en veel lenteplezier in het veld.

Van de redactie

Hillie Hepp

Zoals u ziet is de opmaak van het 'binnenwerk' van De Korhaan iets veranderd. Lex Maat, een vormgever die ook lid is van de Vogelwerkgroep, heeft een paar adviezen gegeven. Zo hebben we voor een nieuwe letter gekozen, een zonder schreef, de Myriad. Het had wat voeten in aarde om hem te importeren- het is geen Wordletter - maar uiteindelijk stond hij toch in mijn p.c. De redactieleden vinden hem prettig leesbaar. Hopelijk u ook.

Tot onze vreugde zullen de oude Korhanen gedigitaliseerd worden. De nummers van de laatste jaren staan al op de website, maar die van daarvoor bewaren we in het archief. Over een tijdje kunt u die oude nummers dus ook digitaal inzien. Behalve De Korhaan zullen ook de rapporten en publicaties van onze Vogelwerkgroep gedigitaliseerd worden. Het is nu volop lente. De vogels in mijn tuin - weer andere dan op mijn vorige adres - zijn druk doende met takjes, strootjes en pluïsjes. Eigenlijk wil ik mijn heg snoeien, maar het lijkt erop dat er heggenmussen nestelen. Ik wacht dus maar even daarmee.

Ziet u vreemd of opmerkelijk gedrag van vogels? Meldt het de redactie. Voor de rubriek 'Wat zien ik' ontvang ik graag kopij. Zijn het korte stukjes, dan kan ik ze ook als bladvulling gebruiken. De redactie dankt alle vogelaars die door het schrijven van een stuk, gevraagd of ongevraagd, van De Korhaan een lezenswaardig blad maken.

Foto's op de omslag: jonge kievit

Het thema voor de omslag was: jonge weidevogels. Er waren deze keer maar weinig inzendingen van de leden van de fotowerkgroep, maar toch kon de redactie een mooie keuze maken.

De foto op de voorkant van een jonge kievit in het gras is gemaakt door Bertus van den Brink: *"In 2009 ging ik regelmatig naar de Groene Jonker om foto's te maken van het porseleinhoen en waterral die daar regelmatig werden gemeld. Veel eenvoudiger was het om juveniele kieviten in beeld te krijgen, waarvan één dit resultaat."*

De foto op de achterkant van een zwemmende jonge kievit is van Bert Roelofs:

"Deze jonge kievit fotografeerde ik toen ik op Hemelsvaartsdag 2011 met een groep jeugd-vrienden onze jaarlijkse dauwtraptocht wandelde, deze keer in de Eempolder vanaf de theetuin. De kievit zwom in een van de waaien, maar het duurde wel even voor ik besepte dat het toch echt een kievit betrof. Ik had deze vogel namelijk nog nooit eerder zwemmend waargenomen".

Het onderwerp voor de omslag van het juli-nummer is: foto's van de VWG reis naar Bulgarije.

Voorbeeldvogels

Er zijn talloze voorbeelden van vogels die model hebben gestaan voor maatschappelijke toepassingen. Leonardo da Vinci werd al geïnspireerd door de mogelijkheid om te kunnen vliegen en deed in 1496 een mislukte proef met een vlieg-machine. Toch duurde het nog tot het begin van de 20^e eeuw voordat een gemotoriseerd vliegtuig het luchtruim koos.

Toen in Nederland nog steenkool werden gedolven, namen de mijnwerkers (kompels) kanaries mee naar beneden. Die werden in de kolenmijnen gebruikt als een vroegtijdig waarschuwingssysteem. Wanneer bij het delven giftige gassen in de mijn vrij kwamen, zoals koolmonoxide en methaan, kwamen de vogels hierdoor om het leven, voordat de mijnwerkers het loodje legden. Zo konden zij op tijd het vege lijf redden. Het gezegde 'Kanarie in een kolenmijn' herinnert aan dit 'early warning system'. Het verwijst naar een persoon of ding dat dient als een vroegtijdige waarschuwing in een komende crisis.

Duiven hebben lang dienst gedaan als boodschapper. Al 1200 jaar voor Chr. fungeerden zij als postduiven. Toen farao Ramses II gekroond was, droegen zij er zorg voor dat het bericht werd verspreid tot in alle uithoeken van het land. Duiven brachten ook daarna nog heel lang berichten over. Een belegerde stad hield via

duiven contact met de buitenwereld.

Dit was onder andere het geval in de Tachtigjarige Oorlog bij het beleg van Haarlem en Leiden door de Spanjaarden. Het was een postduif die de primeur had met het overbrengen van het bericht dat de Slag bij Waterloo door

Napoleon was verloren. Postduiven waren de voorgangers van het in 1928 in ons land opgerichte, maar nu verdwenen 'Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie'(PTT).

Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) brachten duiven onder andere noodberichten over voor groepen soldaten die klem waren komen te zitten.

Er waren er ook duiven die voorzien waren van een fotocamera aan de borst (zie foto hiernaast).

Hiermee konden zij belangrijke strategische objecten fotograferen. Met de komst van fotoverkenningsvliegtuigen verdwenen zij uit beeld.

Nieuwe ontwikkelingen zijn vogels waaraan satellietzenders en geolocators worden bevestigd, waardoor zij bij hun doen en laten kunnen worden gevolgd.

Ijsvogel

Foto: Paul van der Poel

Een bijzondere voorbeeldvogel is de ijsvogel. In Japan diende zijn snavel als voorbeeld voor de oplossing van het probleem van de oorverdovende knal die optrad als de Shinkansen, de snelste treinen ter wereld (320 km/uur), een tunnel verlieten. De aanvankelijk kogelronde kop van de trein duwde met hoge snelheid zeer veel lucht voor zich uit, die zich niet in alle richtingen kon verspreiden. Het gevolg daarvan was samengeperste lucht, die aan het tunnelende explosief naar buiten kwam. De ijsvogel heeft een grote kop en snavel en duikt pijlsnel het water in. Ondanks het grote drukverschil tussen de media lucht en water is er vrijwel geen rimpeling in het water te zien. De ijsvogelsnavel vormde de inspiratiebron voor de Shinkansen. De nieuwe, aangepaste treinen doorklieven nu de lucht en de tunnelknal is verleden tijd.

Penlijster

Algemene Ledenvergadering (verslag)

Donderdag 20 maart 2014 in de Infoschuur (GNR) te Hilversum

Aanwezige bestuursleden:

Piet Spoorenberg, Wouter Rohde, Han Westendorp, Egbert Leijdekker en Huub Casander.

Aanwezige leden: 41 (volgens presentielijst)

1. Opening en mededelingen van het bestuur

De voorzitter, Piet Spoorenberg opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

Voor de duidelijkheid wordt verteld dat mensen die iets te vragen of te melden hebben, daarvoor niet hoeven te wachten tot een ALV, maar dit beter gedurende het jaar bij het bestuur kunnen doen.

Vanuit de schenking van Dineke Sluijters is nog een schilderij nagekomen. Dit zal in de infoschuur een plekje krijgen.

Het destijds anoniem aan de vereniging geschonken schilderij met korhanen, van de hand van Bertus van den Brink, heeft reeds een mooie plek gekregen in de infoschuur.

2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 28 november 2013

Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd.

3. Algemeen Jaarverslag 2013

Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd. Piet bedankt alle leden voor hun inzet in het afgelopen jaar.

4. Financieel jaarverslag 2013

Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd. Ton van den Oudenalder vraagt of we wel bij de goede bank(en) zitten. Als natuurvereniging zouden we moeten kiezen voor natuurvriendelijke alternatieven zoals Triodos of ASN. Dit voorstel zal door het bestuur worden bekeken.

5. Verslag kascommissie

Het door Peter Jansen voorgelezen verslag wordt door de vergadering goedgekeurd.

6. Decharge bestuur

De vergadering verleent het bestuur decharge voor het gevoerde financiële beleid.

7. Benoeming kascommissie

Evert Constandse verlaat de kascommissie. Michael Everard zal, met toestemming van de vergadering, de commissie versterken. Daarmee bestaat de commissie uit de volgende personen: Michael Everard, Peter Jansen en Pieter Jan Hegenbart

8. Bestuurssamenstelling en -verkiezing

Met toestemming van de vergadering wordt voorzitter Piet Spoorenberg herkozen.

9. Projecten Dineke Sluijters Vogelfonds

De vergadering stemt in met de aanvragen:

18	Presentatiewand	€ 2.000,-
19	Broedgelegenheid huiszwaluwen Hilversumse Ondermeent	€ 100,-
20	IJsvogelwand Zanderij Crailoo	€ 415,-
21	Oeverzwaluwwand Zanderij Crailoo	€ 6.200,-

Het mooie resultaat van de aanvraag van de presentatiewand is te bewonderen tijdens de vergadering. De makers Splint Scheffers en Bertus van den Brink geven enige uitleg over de productie en gebruik.

10. Rondvraag en sluiting

- Gevraagd wordt of het bestaande gordijn niet voor het schilderij met de korhanen komt te hangen. Hier zal voor worden gezorgd.
- Er komt nieuwe buitenverlichting, een nieuwe beamer en een speciale behandeling van de projectiewand. Beide zaken worden door het GNR gerealiseerd.
- Frans van Lier vraagt naar de ontwikkelingen rond de eilandjes in de Huizer haven. Het bestuur is betrokken bij het overleg tussen gemeente Huizen en SBB. Eind april komt SBB met een werkbaar voorstel, dat samen met wethouder van Harskamp zal worden bekrachtigd.
- Waardering wordt uitgesproken voor het werk van Hade Rijvers voor de promotiekraam.
- Uit dank voor ál het vrijwillige barpersoneel, wordt door de voorzitter aan Joke en Michel (als representanten van die vrijwilligers) een bos bloemen aangeboden.

Na de pauze hebben we genoten van een lezing over de gaai (Vogel van het jaar 2014) door Paul van der Poel.

Slaapplaats witte kwikstaarten in bamboe

Jan Roodhart

Wonend op een boerderij aan de rand van de Eempolders, is de aanwezigheid van een witte kwikstaart gelukkig nog niet vreemd. Ieder jaar broeden er drie tot vier paartjes op ons erf aan de Meentweg in Eemnes.

Dit jaar waren ze al weer vroeg aanwezig; echter na enige tijd werd het in de scheme-ring erg druk op ons erf met witte kwikstaarten. Hierop werden wij geattendeerd door onze ganzen, die door de hoge hormoon-spiegel in het voorjaar geen indringers duldden in hun territorium.

Door hun waakse gedrag zagen wij al snel dat het nu niet meer om enkele witte kwikstaarten ging, maar dat het een behoorlijk aantal was. Na enig observeerwerk bleek dat meer dan 30 witte kwikstaarten de bamboe in onze ganzen- en eendenweide tot slaapplaats hadden verkozen.

Afgelopen week (eerste week april 2014) kwamen ze rond 19.45 uur naar een hoge berk aan de Meentweg gevlogen. Na wat rondvliegen en onderling geharrewar gingen ze na een klein half uurtje steeds lager in die boom zitten en vlogen richting bamboe voor de nacht. De bamboe met het grove blad is favoriet; door gebrek aan daglicht washun zitplaats daarin niet meer vast te leggen op de foto. De verzameling vogels in de berk geeft een indruk van de drukte, helaas voor u zonder het vrolijke getjilp.

Hoelang dit fenomeen nog duurt is voorals-nog voor ons onbekend, maar spoedig zullen ook zij een territorium bezitten. Het gezamenlijk de nacht doorbrengen zal dan uitgesteld worden tot na het broedseizoen.

Mussen

*Er zijn huismussen
en grasmussen
en allerlei ras mussen
nog daartussen
misschien;
maar er is bij de mussen
nooit onderscheid tussen
maximussen
en minimussen
te zien*

Garmt Stuiveling (Plint poëzieposter)

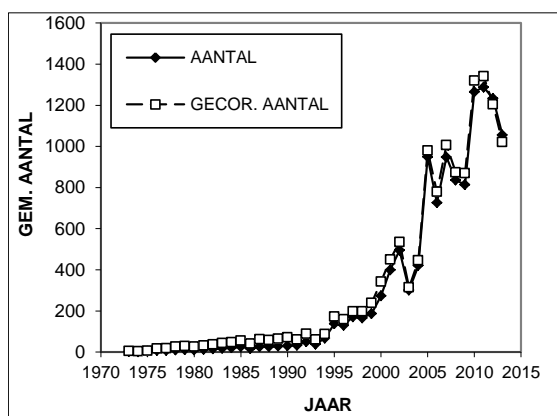
Foto: Paul van der Poel

Graseters in de westelijke Eempolders in de periode juli tot en met september

Jan Mooij

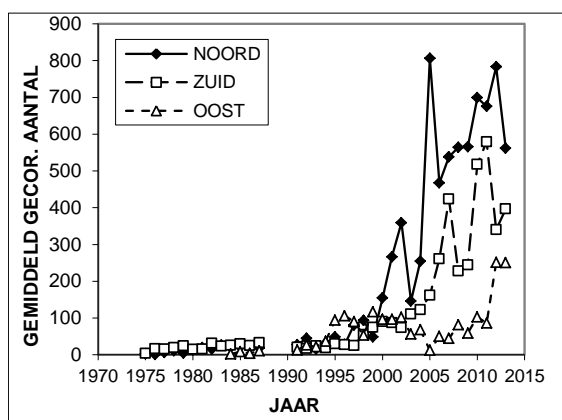
In de periode juli tot en met september is het broeden voorbij en gaan de ganzen en zwanen met hun opgroeiende jongen naar gunstige foerageergebieden. Het gras groeit hard, tenzij het erg droog is. Er is dus veel gras beschikbaar. Ondanks de concurrentie van het boerenbedrijf is er dan ook waarschijnlijk geen voedselprobleem. In de loop van deze periode leren de jongen vliegen en daarmee neemt ook hun actieradius toe. Bij alle soorten blijven de jongen tot het volgende voorjaar bij hun ouders.

De totale aantallen, waarbij de aantallen weer genormaliseerd zijn op het aantal grauwe ganzen dat evenveel eet, (zie voor de details het verhaal over januari-maart) zijn weergegeven in figuur 1.

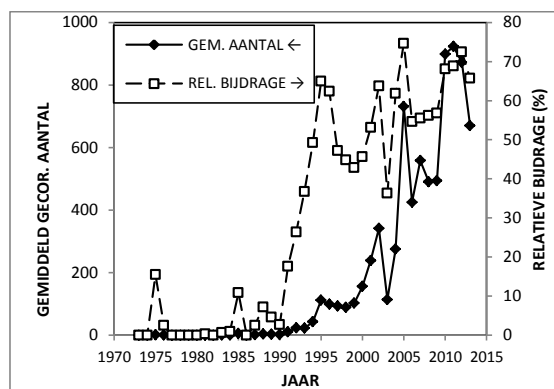
Figuur 1. Gemiddeld aantal en gecorrigeerd aantal graseters in juli-september per telling per jaar.

Zoals in alle periodes is er een enorme stijging sinds het begin van de tellingen. De laatste twee jaar lijkt sprake van een afname, maar dit soort terugvallen zijn vaker voorgekomen en door een forse stijging gevolgd.

Figuur 2. Gemiddeld gecorrigeerd aantal graseters voor de verschillende deelgebieden in juli-september per telling per jaar.

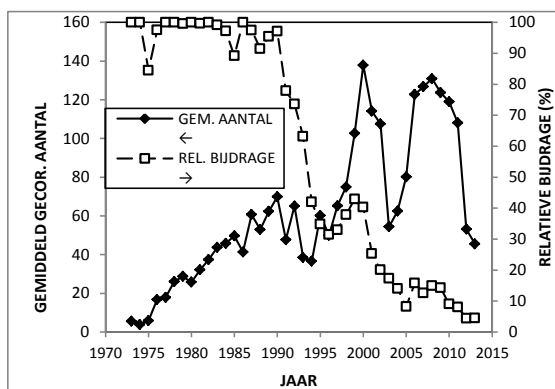
Figuur 2 geeft de verdeling over de telgebieden. De aantallen zijn het hoogst in Noord, gevolgd door Zuid en Oostermeent. Als we corrigeren voor de oppervlakte is de dichtheid in Noord meestal het hoogst, maar met name de laatste twee jaar is hij in de Oostermeent hoger. Ook in de jaren 1995 tot 2002 was de dichtheid in de Oostermeent veel hoger dan in de andere deelgebieden.

Figuur 3. Gemiddeld gecorrigeerd aantal grauwe ganzen per jaar in juli-september en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

Uit figuur 3 blijkt dat de grauwe gans van juli tot en met september tot ongeveer 1990 maar in hele kleine aantallen voorkwam. Daarna zet een sterke stijging in.

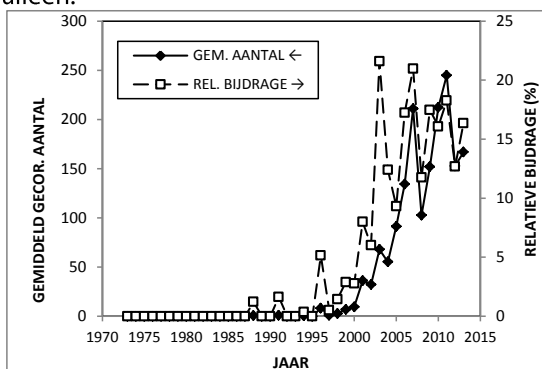
In de loop van juni nemen de gemiddelde aantallen tot half augustus af tot ongeveer een kwart van de oorspronkelijke waarde eind juni. Daarna gaan ze weer stijgen en eind september zijn ze weer bijna op de oorspronkelijke waarde. Dit patroon is als sinds 1990 te herkennen. In juli en augustus ruien de grauwe ganzen. Ze kunnen dan een tijdje niet vliegen. Kennelijk zoeken ze in deze periode een veiliger streek op. Tot 1995 stijgt de relatieve bijdrage naar 60%, waarna hij niet wezenlijk meer verandert. Dat betekent dus dat de grauwe gans sinds 1995 de belangrijkste graseter in deze periode van het jaar is.

Figuur 4. Gemiddeld gecorrigeerd aantal knobbeelzwanen per jaar in juli-september en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

Bij de knobbeelzwaan zien we tot 2000 een gestage toename. Daarna gaan de aantallen slingeren, met een sterke afname rond 2003, een herstel en de laatste twee jaar weer veel lagere aantallen. De schommelingen zijn niet een gevolg van toevallige grote groepen, in jaren met veel zwanen zijn er vrijwel elke telling ook veel. De schommelingen gingen treden in alle deelgebieden simultaan op.

In juli zijn vanwege de rui de aantallen laag; alleen vogels met jongen zijn aanwezig. In de loop van augustus en september nemen de aantallen toe. Tot 1990 had de knobbeelzwaan het rijk vrijwel alleen.

Figuur 5. Gemiddeld gecorrigeerd aantal Canadese ganzen per jaar in juli-september en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

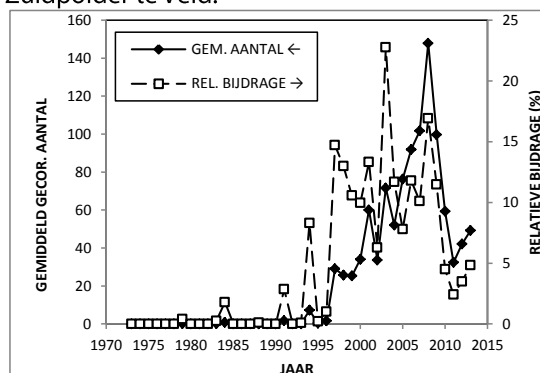
Tussen 1990 en 1995 zakte de relatieve bijdrage naar 60% door het opkomen van de grauwe gans.

Geraadpleegde literatuur

- Cramp S. and Simmons** (eds) 1977. The Birds of the Western Palearctic. Vol 1. Oxford University Press, Oxford
- Mooij, J.** 2006. De Knobbeelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1): 11-12.
- Mooij, J.** 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3): 56-57.
- Mooij, J.** 2009. De Nijlgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(3) : 88-89.
- Mooij, J.** 2009. Het voorkomen van de Canadese Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(5): 145-146.
- Mooij, J.** 2013. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2): 60-61.
- Mooij, J.** 2013. Graseters in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(4): 145-147.
- Mooij, J.** 2013. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart. De Korhaan 47(5): 145-147.
- Mooij, J.** 2014. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode april tot en met juni. De Korhaan 48(1): 7-9.

Na 2000 zakte de bijdrage verder door het opkomen van andere soorten.

De Canadese gans gaat pas vanaf 2000 een echte rol spelen. Het relatieve aandeel neemt dan razendsnel toe tot ongeveer 20%, maar blijft dan hangen omdat de aantallen van andere ganzen ook stijgen. De aantallen van de Canadese gans stijgen nog tot 2005, daarna lijkt sprake van stabilisatie. Begin juli zijn de aantallen nog laag, maar tot eind september stijgen ze sterk. Serieuze aantallen Canadese ganzen zien wij alleen in de Zuidpolder te Veld.

Figuur 6. Gemiddeld gecorrigeerd aantal nijlganzen per jaar in juli-september en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

Tot 1995 bleven de aantallen nijlganzen heel laag. Daarna zette een sterke stijging in, met een maximum in 2007. In deze tijd van het jaar trekken de nijlganzen met hun jongen naar grasland en kennelijk waren de Eempolders hierbij populair. Na 2007 daalden de aantallen sterk tot rond 2010. Daarna lijken ze te stabiliseren op een veel lager niveau dan het maximum. In deze periode van het jaar zitten de nijlganzen hoofdzakelijk in het telgebied Noord. Tot half augustus nemen de aantallen sterk toe, daarna blijven ze ongeveer constant.

In deze periode van het jaar zijn de aantallen kolganzen en brandganzen relatief klein. De laatste jaren nemen de aantallen toe, maar ze maken niet meer dan een paar procent van het totaal uit. In andere gebieden nemen ze als broedvogel toe, dus is het interessant om ook deze soorten te blijven volgen.

Landelijk jaarverslag 2013 verschenen over broedgevallen in nestkasten

Dick A. Jonkers

Als organisatie die al iets meer dan 50 jaar nestkastontroles uitvoert, neemt de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een vooraanstaande positie in Nederland in. Onze coördinator van de werkgroep nestkastonderzoek – Ronald Beskers – is

een van de initiatiefnemers van NESTKAST, het landelijk NETwerk voor Studies aan nestKASTbroeders. Net voor het broedseizoen 2014 zag hij kans samen met Leo Ballering het jaarverslag te publiceren over het broedseizoen 2013. Inmiddels is dit het vijfde jaarverslag. Het bevat de resultaten uit 169 gecontroleerde terreinen waar nestkasten hangen. Het gaat hier om 12.000 nestkasten, waarin het bezettingspercentage 75% bedroeg. Het effect van de aanhoudende koude tot in het voorjaar was merkbaar bij de broedvogels. Het gevolg van dit weertype werkte door in een kleinere legselgrootte en een slecht nestsucces. Opvallend is het ontbreken van nestkastgegevens uit West-Nederland en Zeeland. Het Robbenaordbos in de Wieringermeer en het

bolwerk Het Gooi zijn hierop uitzonderingen. Van 22 soorten worden gegevens vermeld met in de top 3 de koolmees (4089 legsels), pimpelmees (2345 eerste legsels) en bonte vliegenvanger (1142 eerste legsels). Opvallend zijn de kleine aantallen broedsels van grote bonte specht (9 legsels), zwarte mees (2 legsels), glanskop (6 legsels) en matkop (3 legsels). De roodborst was vertegenwoordigd met 10 legsels. De spreeuw, bij Sovon Vogel van het jaar 2014, telde 72 legsels. Voor de bosuilen, waarvoor in tegenstelling tot steenuil en kerkuil geen landelijke werkgroep bestaat, hadden een slecht broedseizoen. De minieme muizenstand lijkt hiervoor de belangrijkste oorzaak te zijn. Het verslag is geheel in kleur uitgevoerd. Er staan ook korte rapportages in over opmerkelijke zaken, zoals een broedgeval van een ransuil in een torenvalkkast en een koolmees met pokken. Ook maakt het melding van nonnetjes en eenden in nestkasten en kunstmatige nestgelegenheden.

Ballering L. zonder jaartal. Jaarverslag broedseizoen 2013. Landelijk Netwerk voor Studies aan nestKASTbroeders. Zonder plaats.

Digitaliseren van oude rapporten en van De Korhaan.

Op onze website is een lijst te vinden met vele rapporten van door de Vogelwerkgroep uitgevoerde broedvogelinventarisaties, tellingen en andere onderwerpen die met vogels of onze vereniging te maken hebben. Hier kunnen we titels van rapporten vinden tot uit het jaar 1968. De laatste jaren zijn deze alleen nog aangeleverd in digitale vorm en direct te bekijken. De daarvoor gepubliceerde uitgaven staan fysiek in ons archief. Deze worden momenteel extern gedigitaliseerd. Zo hopen we alle rapporten bereikbaar te maken voor de nodige liefhebbers. De Korhaan staat sinds december 2005 in digitale vorm op de site van de Vogelwerkgroep. Helaas zijn de eerder verschenen afleveringen niet eenvoudig in te zien.

De afgelopen maanden echter heeft de Vogelwerkgroep een aanbieding gekregen van Naturalis om de ontbrekende exemplaren gratis te digitaliseren.

Met deze beide acties wordt in de nabije toekomst een deel van ons archief voor de leden eenvoudig bereikbaar.

Kroon op de excursie: de krooneend

Ton van den Oudenalder

Het is even haasten op zondag 6 april als 's morgens om 06.00 uur de wekker gaat. We gaan op excursie naar het landje van Geijssel en Waverveen. Na de gebruikelijke ochtendrituelen, moet er koffie worden gezet en iets te eten klaargemaakt en wordt alles ingepakt. Vooral kijker en camera niet vergeten, want het belooft weer een interessante excursie te worden, die vrijwilligers van onze Vogelwerkgroep georganiseerd hebben.

Om 07.00 uur staan 21 enthousiaste vogelaars, amateurs en ver gevorderden klaar bij station Bussum Zuid om in vijf auto's naar de eerste locatie te rijden, het landje van Geijssel. Voor bijna iedereen onder ons een onbekend stukje natuur vlak naast de snelweg A9, maar oh, zo prachtig en vogelrijk. Naast de 'eigen' telescopen van enkele vogelaars waren er ook de twee door de vereniging aangeschafte telescopen om toch wel van heel dichtbij naar de vogelpracht op het drassige stukje grond te kunnen kijken. Wat we zagen was niet mis. Veel grutto's, waaronder de IJslandse grutto (veel meer kleur op de borst en verder doorlopend tot bij de poten), kemphanen, zowel mannen als vrouwen, lepelaar, tureluurs, wintertalingen, bergeenden, scholeksters, een buizerd, knobbelzwanen, meerkoeten, blauwe reiger, en nog enkele andere soorten. In een boom vlak bij de parkeerplaats vlogen zelfs twee exoten rond, twee Grote Alexanderparkieten. Een prachtig begin van de excursie. Zelfs het weer werkte toen nog mee. In colonne vertrokken we naar Waverveen. Onderweg werden we getraceerd op een bijzondere verrassing. Op slechts enkele meters afstand zwommen mijnheer en mevrouw krooneend om zich door ons te laten bewonderen en fotograferen.

Antje van Slooten en Huub Casander hadden ons aan het begin van de dag voorzichtig laten weten dat de kans om de krooneend te zien wel erg klein was. Gelukkig is de natuur wispelturig en was ons vandaag goed gezind. Toen we in Waverveen aankwamen viel er helaas al een beetje regen. We lieten ons daar niet door weerhouden om de wandeling om de plassen te maken. Koud vertrokken, stonden we alweer stil om te genieten van een blauwborst die zich wel erg graag aan ons wilde laten zien. We konden zelfs de telescopen neerzetten en hem van dichtbij bewonderen. Ook deze plassen hadden voor ons enkele aangename verrassingen in petto. Naast de blauwborst, zagen we kluten, bergeenden, zomer- en wintertalingen, pijlstaarten, smienten, natuurlijk ook grutto's en tureluurs. Zelfs de rietzanger, die in een baltsvlucht telkens enkele meters boven het riet uitkwam en zich weer snel in het riet verschool, konden we regelmatig zien. Het riet herbergde nog een verrassing, de rietgors was ook van de partij.

Omdat we de krooneend al gezien hadden werd de tocht naar Botshol afgeblazen en gingen we met een voldaan gevoel en onder dankzegging aan de organisatoren naar huis. Om daar nog even na te genieten van de foto's.

Foto's van krooneenden: Ton van den Oudenalder

Hoera! Een vogelaar

Carel de Vink

De poes van mijn overbuurvrouw is dol op vogels. Daarom draagt het dier waarschijnlijk zijn naam: Loedertje. Een van mijn collega's kweekt kanaries in een volière van 20 vierkante meter. Het eten van vogeltjes, gevangen in het wild, was in ons land vroeger even populair als het nu nog is in een land als Egypte. Met andere woorden: van vogels kun je op veel manieren houden. Dat brengt ons bij de manier waarop wij als vogelaars van vogels houden. Ook bij de manier waarop we het welzijn van vogels nastreven en dat combineren met ons enthousiasme om van hen te genieten. Daarin kunnen we botsen met belangen van 'derden'. En zelfs van de natuur... Eén van mijn burens zag ik onlangs Loedertje een schop verkopen: "Zo rotbeest, zat je weer achter de vogeltjes aan?"

Die botsende belangen kennen eindeloos veel voorbeelden. In Weesp is het vuurwerk op Koningsdag (voorheen Koninginnedag) afgeschaft omwille van de broedende vogels. Gemopper onder de bevolking. Onbeantwoord blijft de vraag of je zo liefde voor de natuur bevordert. Voor boeren en de luchtvaart vormen groepen zwanen en ganzen een probleem. Natuurbeschermers proberen aan dergelijke belangen zoveel mogelijk tegemoet te komen, maar dat stuit op onbegrip bij hun eigen achterban.

En dan: hoe ver moet je gaan in het behartigen van de belangen van één bepaalde soort of soortengroep? De krampachtige pogingen om korhoenders op de Sallandse Heuvelrug te behouden, gingen soms wel erg ver. Volgens geruchten werd een in korhoenders gespecialiseerde havik weggevangen uit het gebied. Moeten we weidevogelbroedsels wel beschermen tegen vossen door die laatste af te schieten? Dan zijn ooievaars binnenkort ook hun leven niet meer zeker, want die lusten ook wel een gruttokuiken. Zullen we de eindelijk florerende boommarter ook maar vogelvrij (wat een woord!) verklaren vanwege de belangen van bosvogels? Het eind lijkt zoek.

Een ander dilemma. Hoe lang is het geleden dat honderden dagtoeristen zorgden voor een verkeerschaos om in het Brabantse een Bengaalse gier te bewonderen? ¹Daaraan moest ik denken

---

¹ *) januari 1971, toen een zeldzame 'vale gier'

In deze koude wintermaand ruim veertig jaar geleden ontdekte een inwoner van de Voldijk een 'vreemde vogel' in een boom in de buurt. Nader onderzoek wees uit dat het hier ging om een Bengaalse gier - ook wel 'vale gier' - die ontsnapt was uit een dierenpark in Duitsland. Het zeldzame dier trok in de daaropvolgende weken enorm veel belangstelling. Vooral in de weekenden was het filerijden tussen Dongen en Tilburg en de toenmalige rijkspolitie had grote moeite om de grote toestroom van 'toeristen' in de hand te houden.

door de verhalen over de sperwuil die bij Zwolle door zoveel mensen werd opgezocht, dat aanrijdingen niet uitbleven. Honderden mensen stonden veilig op de parallelweg, maar achter hun ruggen was de afleiding oorzaak van de nodige (?) ellende.

Wanneer we als werkgroep op excursie gaan, bezorgen we - onbedoeld, maar toch - medeweggebruikers nogal eens de schrik door plotseling af te remmen. Er valt (misschien) iets leukers te zien onderaan de dijk! Boeren met een trekker moeten zich waarschijnlijk af en toe beheersen om niet luid scheldend door een groep vogel-sporters te rijden op hun eigen landweg. Vogelaars kunnen soms erg tacteloos het asfalt vol zetten met hun telescopen op statief. Het lijkt een ludieke, maar toch onprettige ervaring als een bewoner om 6.00 uur in de ochtend ontdekt dat er een paar soortenjagers boven op zijn kippenhok staan te turen naar een Iberische tjiftjaf. Een ware gebeurtenis in onze eigen regio. Tijd om hand in eigen boezem te steken. Mijn echtgenote moet me nogal eens vermanen als ik aan het stuur zit. "Kijk op de weg, niet naar vogels!" Ze heeft gelijk. Het gebeurt wel eens dat een automobilist achter mij claxonneert om mij op het groene verkeerslicht te attenderen. Er kwam net een laag jagende havik langs... Irritant volkje, die vogelgenieters!

De plaatselijke dierenpeciaalzaak zal blij zijn met ons als klant. Ondanks de crisis hangen we onze tuinen vol met vetbollen en voederautomaten. Verkopers van optische hulpmiddelen zien ons ook graag komen. Populaire vogelgebieden kunnen wel varen bij onze liefde voor het

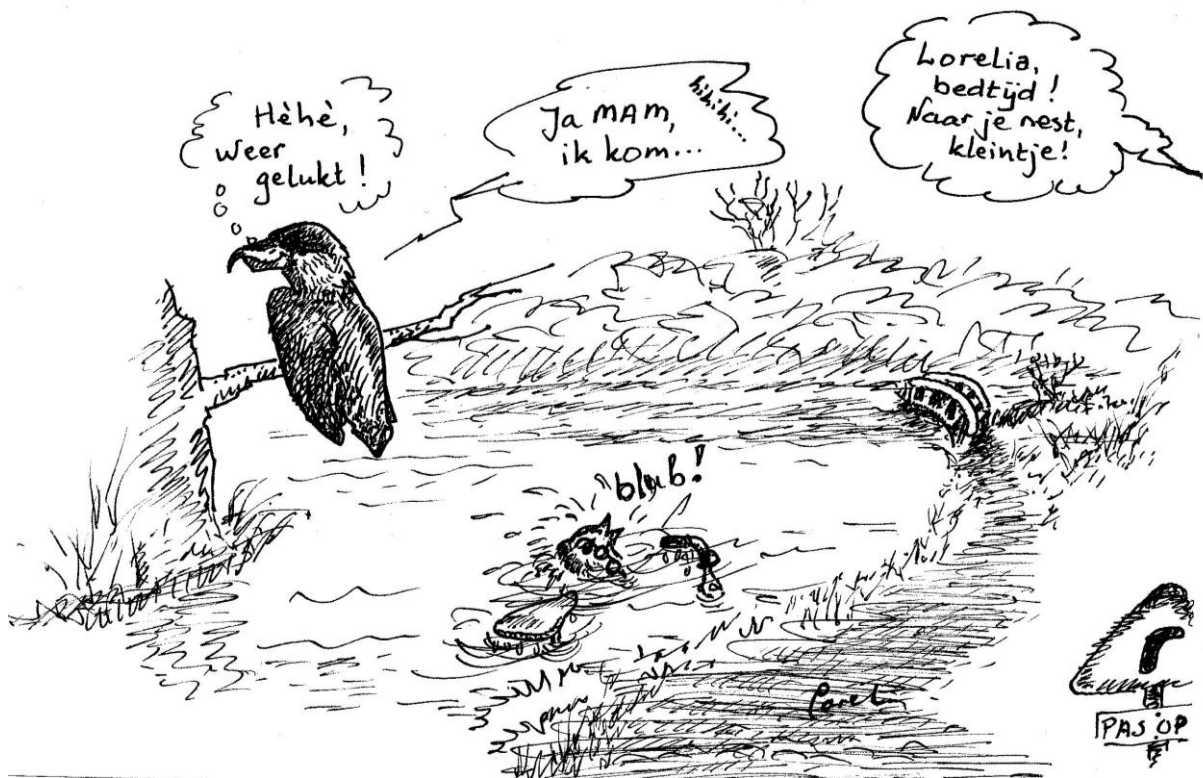

Naar schatting meer dan 60.000 mensen namen een kijkje bij de gier. Ook de landelijke en internationale media besteedden aandacht aan de kwestie.

Bron: Dongen nieuws.nl

verendragende volkje. Texel presenteert zich maar wat graag als vogelparadijs. Ecotoerisme wordt ook in eigen land een begrip. En het economisch belang van natuurrecreatie reikt verder. Recreëren in de natuur is een belangrijk 'wapen' tegen stressziekten. Al ontmoet ik ook twitchers die niet echt ontstressen bij het uitoefenen van hun hobby. Kun je een maagzweer krijgen door het keer op keer mislopen van een zeldzame wenssoort? Misschien is de belangrijkste vraag nog wel of onze vogelliefde de natuur wel ten goede komt. Als werkgroep streven we dat natuurlijk na. Maar in welke mate verstoren we die niet onbedoeld evenzeer als we deze beschermen? Vogelstudie stoort. Wat beleeft een vogel als een nestkast openklapt en een loerend mensenoog verschijnt? Zou het 'leuk' zijn voor een dwaalgast om door hordes mensen te worden bekeken? Belangrijke beschermingsgegevens worden verkregen door vogels te voorzien van een ring, chip of zender. De betreffende vogels moeten het zich maar laten welgefallen. 'Onze' cartoonist Ronald Sinoo tekende voor ons tijdschrift ooit treffend hoe vogelaars een kwetsbaar plantje vertraptten, zonder er iets van te merken. Hoeveel, onrust kan

de natuur van ons verdragen? Op zoek naar een kort tevoren aanwezige brilgrasmus trof ik mede te laat komers die dwars door de struiken op de Natuurbrug Crailoo struinden, in de hoop de vogel op te schrikken en deze alsnog op hun lijstje te kunnen zetten. Ditmaal dus niet zozeer een verhaal van mijn hand over vogels en hun gedrag. Het is meer een blik op onze eigen gedragingen. We kunnen mopperen dat het Goois Natuurreservaat gebieden openstelt voor mountainbikers, maar het verbreedt wel de groep die het belang van natuurgebieden ondersteunt. Alle natuur afgrenzelen werkt niet: onbekend maakt onbemind. Heerlijk wanneer er kinderen in het bos joelen. Jammer dat ik daardoor minder vogels zie. Die kinderen verstoren de rust een uurtje. Daarna is het bos weer voor vogels, reeën en marters. En de kleine herriemakers hebben het bos geproefd. De vraag voor onszelf is: hoe beoefen ik mijn liefhebberij? Stoor ik of steun ik? De natuur, maar ook mijn medeweggebruikers. Het zou toch wel erg zijn als de agrariër, wanneer ik zijn werkgebied met mijn verrekijker betreed, denkt; "Daar heb je weer zo'n loeder!"

Gaai. Vogel van het jaar 2014.

Fred van Klaveren & Dick Jonkers

Na alle commotie rondom mijn zogenaamde slechte gedrag als gaai en confronterende bijnamen dientengevolge, is het nu eens tijd voor wat objectieve waarnemingen. Je hebt ook goeie gaaien. Onderstaand een tussendoorbericht over mijn kornuiten en mij, over aantallen en onze gedragingen.

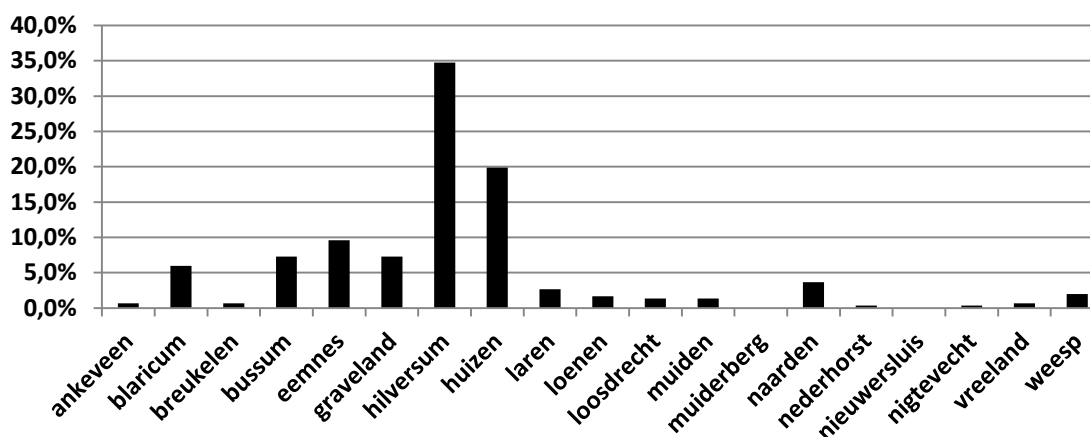
Voor de niet-grafici onder u kan iedere grafiek voorafgegaan worden door een korte uitleg. Verder is ook de begeleidende tekst belangrijk en helaas moeten we ook enige tips prijsgeven. Een gaai heeft werkelijk meer te bieden dan u ons tot nu toe toegedicht heeft, maar dat verderop.

Tussenstand

Met andere woorden: waar zijn wij de afgelopen drie maanden gezien en waar veel minder? Privacy was werkelijk ver te zoeken voor een gaai van stand. Tot 31 maart heeft u 302 waarnemingen van mijn medegaaien en mij verricht. De N=302 in figuur 1 geeft het aantal waarnemingen aan. Direct is te zien dat gaaien iets hebben met omroepand. Wij schreeuwen het dan ook van de daken en zijn de voices van Hilversum (35%). Of zou het kunnen dat juist dáár de meeste vogelaars wonen en verblijven? Onze researchredactie zoekt het voor u uit. In ieder geval is het overduidelijk dat het midden van het Gooi onze voorkeur verdiende gedurende de eerste drie

maanden van het jaar. Huizen is een goede tweede. Nummer drie, vier en vijf zijn Bussum, 's-Graveland en Eemnes. Het gaat hier alleen om waarnemingen, niet om de aantallen die gezien zijn terwijl u ons begluurde. Die hebben we nog niet vermeld, omdat dubbeltellingen zeer relevant kunnen zijn. Behoudens Eemnes is ook goed te zien dat het 'droge' Gooi meer van ons, schreeuweksters, herbergt dan het gehele -natte- Vechtplassengebied. Ook daar roeren wij heus onze staart, dus gauw het veld in en geef uw waarnemingen door! Wij weten zeker dat het plaatje in de volgende Korhaan er heel anders uit ziet.

Gaai. Waarnemingen jan-mrt 2014 (%; N=302)

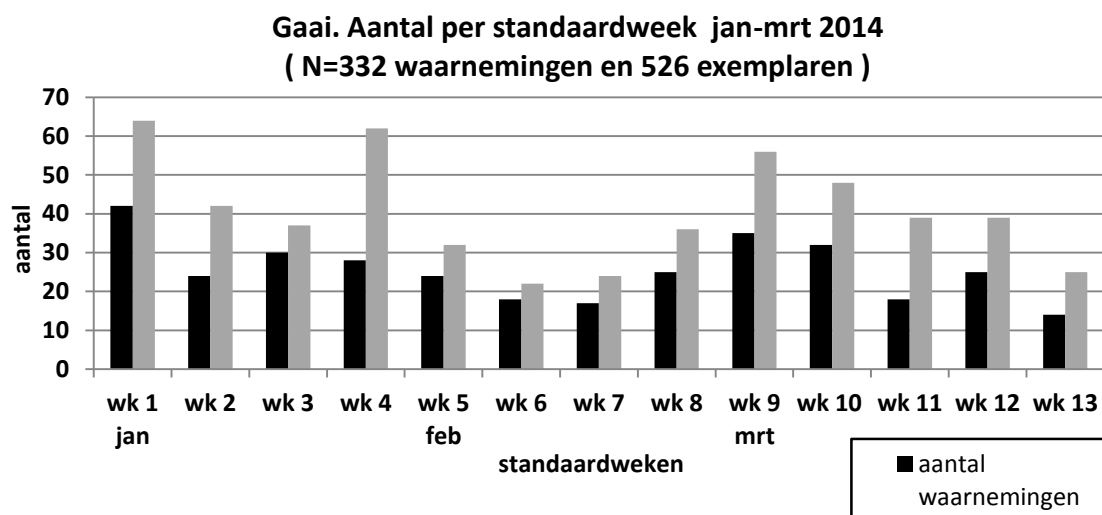
Figuur 1.

Overigens zij gezegd, dat wij gaaien die natuurgebieden helemaal niet zo geweldig vinden. U heeft ons niet alleen het meest waargenomen op het droge, maar ook in het stedelijke! Maar liefst 65% van de waarnemingen is verricht in stedelijk gebied! Ja, wij gaaien voelen ons dan ook meer thuis in een civi-

liseerde omgeving. Die onlanden, die herbergen slechts de echte schreeuwers, zoals nijlganzen en zo. Die doen zo ordinair! Er huizen ook haviken - engerds zijn het - die familieleden om het leven brengen. Nee, geef ons dan maar tuinen en parken en singels langs wegen. Liefst met beplanting van eiken en bosjes, waarin schattige, kleine

vogeltjes zitten met leuke kleine nestjes, vol met eitjes en jongen. Dat aanschouwen, daar kunnen wij zo intens van genieten!
 O ja, een excuus is op z'n plaats. U geeft ook waarnemingen door van buiten het werkgebied. Zo behoort Baarn tot het rijk van de Vogelwacht Utrecht. De vogelaars daarvan willen wij echt niet

de kaas van het brood eten. Die gegevens hebben we dus niet meegenomen in figuur 1. De overige gegevens wel, zoals het gedrag, geluid en trek-bewegingen. Ja we voelen ons toch verplicht aan u als vogelkijker om die gegevens te verwerken in de volgende grafieken. We hopen dat het zo toch weer goed is.

Figuur 2.

In de tweede grafiek zijn de waarnemingen, met de aantallen deze keer, verdeeld over de genummerde standaardweken. De eerste week waarin 1 januari valt is week 1. U ziet: het aantal waarnemingen is inclusief Baarn (N=332). Een gaai een gaai, een woord een woord! Een mooie golfbeweging is het gevolg. Precies zo golvend als wij gaaien pogen te vliegen. Niet dat wij dat nu per se willen, maar de kijker moet toch ook iets te beleven hebben. Dat snappen wij best.

Foto: Bertus van den Brink

Goed, terug naar de grafiek. De winter was zwoel, dus deze keer waren er wel veel vogelaars naar buiten, die ook veel gaaien noteerden. Velen met mij waren het oosten van Europa ontvlucht om te ontsnappen aan de voorspelde strenge winter. Mensen kunnen echter de winter niet voorspellen. Het was koffiedik kijken en daardoor kwam

hun prognose niet uit. Daarom gingen wij ook maar veel vroeger dan in andere jaren weer op huis aan. Al in de derde maand van het jaar namen wij gaaien de kuierlatten, wat u ongetwijfeld uit de figuur heeft opgemaakt aan de oplopende aantallen vanaf week 8. Wij hebben de terugreis aanvaard met een snavel vol eikels en een flinke vetreserve onder het verenpak. Dank voor de genoten gastvrijheid! De dip in februari heeft waarschijnlijk alles te maken met carnaval. Dat wij er nu uitgedost en verzorgd uit zien, betekent nog niet dat u vogelaars dit ook per se moet nastreven. Nu voelt u zich vast bekeken! Het weer dalen van onze aantallen naar het einde van maart heeft vast te maken met het mooie weer. Velen trekken naar buiten naar de bossen en de plassen en daar zitten we nu juist niet. Dus blijf thuis, zet de stoel buiten en tel en teken onze zoet zingende klanken en vloeiende vlucht op in uw boek.

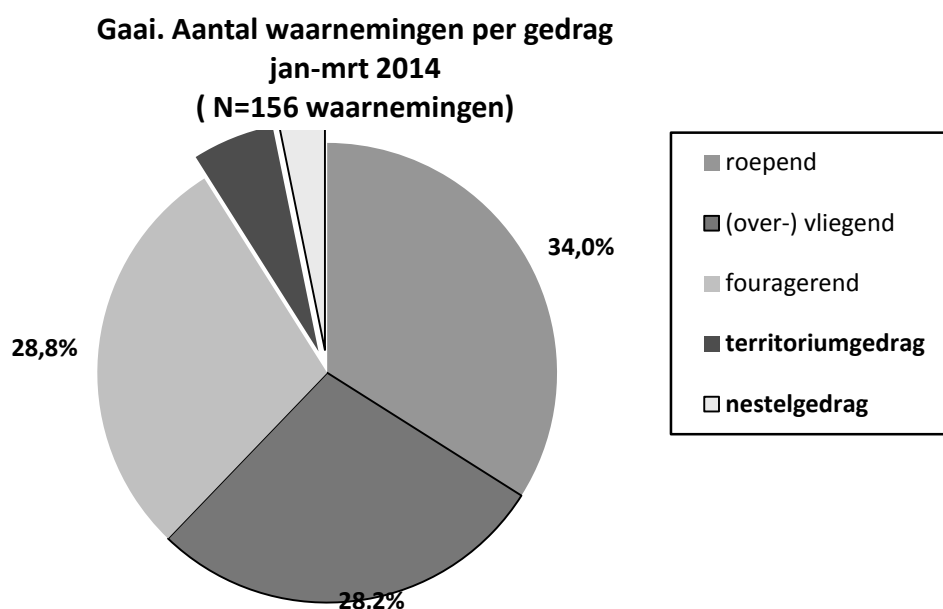
Gedrag

Onder dit kopje willen wij graag de aandacht vragen voor alle genotuleerde bezigheden, waarmee wij gaaien onze tijd verdrijven. U heeft dit formidabel beschreven: behoudens alles wat wij buiten het zicht plegen te doen heeft u ons zien foerageren. 'Zo heurt het eigenlijk', want wij gaaien eten niet, dat is te gewoon. U heeft ons ook horen kwelen en een lofzang horen uiten. Ook heeft u, het was op het randje, verschillende malen gezien dat wij met nestbouw en gevlij de

lente toejuichten. Veel vaker, maar niet vaak, heeft u ons territoriumgedrag genoteerd. Er is bij uw vogelwerkgroep een cursus broedvogel-inventarisatie, waarvoor wij graag uitgenodigd hadden willen worden. Misschien hadden we nog wat opgestoken over hoe we die vogelnestjes nog beter konden vinden. Na de cursus noemt een vogelaar een gevonden nest een 'territorium-indicerende waarneming'. U leert zeer snel. Het klinkt een gaai erg deftig en dus plezierig in de oren. Zo buitengewoon.

U heeft ons zeer vaak zien foerageren. Bijna een derde van uw waarnemingen (28,8%) betrof bezigheden met betrekking tot eten. Afgelopen maanden was het nog winter, zo zei men, dus hing er nog veel voer in de tuinen voor het grijpen. Wij gaaien zijn dol op pinda's; dat kunnen we helaas niet meer verbloemen, dus voor de draad ermee. U noteerde het uitbundig. Ook

eikels vinden wij heerlijk, maar vooral als ze een beetje rot zijn en daardoor een beetje zoeter en minder bitter. Wij weten dat dit proces plaats vindt als de pinda's op raken en de dagen lengen. De eikels van de zomereik worden dan een beetje rood en zacht en dan smullen maar. Uit het waarnemingenoverzicht valt op te maken dat u maart vaak buiten de bebouwde verbleef, waardoor eikelvraat weinig werd opgemerkt. Daarbinnen valt dit veel meer op. Door de sterk gegroeide rosse woelmuizenstand slonk het aantal beschikbare eikels. Dat resulteerde in de waarneming van een collega-gaai, die een sappige muis ving en die voor de ogen van een vogelaar met huid en haar verorberde! Heel smakelijk, de manier van opdienen was niet verfijnd, maar men moet wat door de vingers zien.

Figuur 3.

Geluiden

De grafiek hierboven (met Baarn dus) toont ook roepende gaaien. In uw vorige uitgave (Korhaan, februari 2014) worden diverse voor ons gaaien gruwelijke benamingen getoond, alsof wij zouden krijten, schreien en schreeuwen. Juist dit jaar willen wij ook onze andere kant laten horen. Wij dagen u uit om die geluiden op te merken, te noteren en uit te dragen. In de literatuur zijn wij meermalen gelauwerd om onze zuivere stem, o.a. door Glutz von Blotzheim (1993). Hij maakte zelfs onderscheid tussen de verschillende geluiden, behorende bij de stemmingswisselingen die ook een gaai ervaart. Zo onderschrijft de hiervoor genoemde auteur, dat wij wel eens uit de band springen met een, vaak wat over-dreven, schreeuwend geluid. Hij omschrijft dit als 'räätch'.

In een andere taal klinkt het soms net iets beter. Dit geluid is ook door jullie vogelaars vaak gehoord. Excuses overigens, maar er zat vast of een bosuil, ekster, havik of een kat in de omgeving, of een andere vervelende gaai. Soms zijn we ook gewoon een beetje balorig. Maar Glutz von Blotzheim noemt het gewoon alarm; daar zijn wij al heel content mee. Naar het voorjaar toe komen wij gaaien in een nog mildere stemming, ook als er soortgenoten zijn, die zich in onze achtertuin, zeg maar ons territorium bevinden. Dan zijn wij best in staat zachte rollende geluiden te maken, als 'warr-wrrr', of (in het Duits) 'aar' of 'oor', eindigend met 'tak-tak' als snavelklappen. Wordt die collega iets te opdringerig - een gaai is beleefd, maar heeft ook zijn grenzen - dan willen wij best eens iets heftiger

'grrraarr' roepen. Nou, daar hebben ze vaak niet van terug! Zijn wij nieuwsgierig of willen wij wat plagen dan roepen wij een steels 'tjah-iek', met de klemtoon op 'iek'. Dat is voor een gaai wel erg uitbundig. Menig vogelaar wil weten wat wij daarmee bedoelen en zie je kijken en denken! Wij hebben ook onze lofzang. Doordat het voorjaar al in de herfst was begonnen speelden onze hormonen op en zongen wij, zacht voor ons uit, onzichtbaar vaak voor de kijkers. Wij 'klikten', 'prielden' en 'joelden' wat als spreeuwen. Natuurlijk veel mooier dan spreeuwen, want wij zijn gaaien! U hoorde dat ook en noteerde zelfs de imitatie-zang van havik en lijster en de imitatie van een grijze roodstaart, maar uiteraard veel fraaier. Ook dat kunnen wij als gaai en u heeft het nu zelf waargenomen. Als u het vaker noteert - en wij dagen u hierbij uit-, dan doen wij het hele voorjaar ons best. Afgesproken dus! Die meneer uit Nieuw-Loosdrecht, die zo lovend over ons was, mag best iets moois over ons berichten, over hoe geweldig wij kunnen imiteren. Stuur u het maar naar de redactie.

Voorjaarstrek?

Als laatste gedrag nog even het vliegen. Een kwart (28,2%) van onze bezigheden de afgelopen drie maanden bestond uit 'schoonvliegen'. Onberispelijk vliegen is pure noodzaak; een gaai van stand moet zijn naam hoog houden en laten zien wat hij kan. Dat betekent mooie roeiende vleugelslagen met onze afgeronde vleugels en met het hoofd - gaaien hebben een hoofd, geen kop - iets opgeheven, zoals een gaai betaamt. Een hop wil ook wel eens zo vliegen, maar dat is natuurlijk geen gaai. Waar vliegen wij heen? De figuur is een afspiegeling van uw waarnemingen. Veel bewegingen zullen te maken hebben met lokale verplaatsingen, met wat zwerven her en der, voedsel zoeken bij de burens en met terugtrek naar broedgebieden. Met name de laatste bewegingen zullen in april (en mei?) nog wel toenemen, als een deel van ons weer huiswaarts gaat. Anders dan in voorgaande jaren zijn wij dit 'Jaar van de gaai' al in maart vast aan de terugtocht begonnen. Het was toen ook zulk mooi weer! LWVT/SOVON (2002) weten als de besten dat een deel van ons nog helemaal naar het noorden van Scandinavië en naar Rusland

Geraadpleegde literatuur

Glutz von Blotzheim, U.N. & K. Bauer, 1993. Handbüch der Vögel Mitteleuropas, Band 13/III, Passeriformes (4. Teil). AULA-Verlag, Wiesbaden.

Jonkers, D. & F. van Klaveren, 2014. Mijn naam is gaai! De Korhaan 48 (1): 10.

Klaveren, F. van, 1994. Voorjaarstrek over het Corversbos 1990-1994. Verslag.

LWVT/SOVON, 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co, Haarlem.

Roelofs, B, 2014. De gaai. De Korhaan 48(1): 16).

gaat, omdat we daar in de herfst vandaan gekomen zijn. Wij laten in het voorjaar niet zoveel blijken van deze terugtocht; we vliegen in heel kleine groepjes stilletjes naar het oosten en noorden. Boven het Corversbos is hier tijdens tellingen tussen 1990 en 1994 niet veel van gemerkt (Van Klaveren, 1994). Jonkers et al. (1987) waren ook niet enthousiast over onze aantallen in het voorjaar. Over de herfsttrek, daar zullen we het later nog wel eens hebben!

Foto: Bertus van den Brink

Eerst zijn er belangrijker zaken te doen, want de komende tijd hebben wij het erg druk. We moeten een nest (af)bouwen, veel eten om op te vetten om in conditie te komen, straks te kunnen broeden en de jongen te kunnen voeren, waarbij wij zelf (te) weinig eten. Zoiets heb je er voor over als gaai. We zingen nog wel even, maar als onze 'kuikens' zo groot zijn dat ze een jonge mus op kunnen, zijn ook wij gaaien stil. Uit respect natuurlijk, dat siert een gaai. Vooral om ons te kunnen blijven concentreren op nog lekkerder hapjes. Op meikevers bijvoorbeeld; ze zijn al gezien, in maart nota bene! Of op rouwvliegen, langpootmuggen, hooiwagens en wolfspinnen in de tuin. Ook dat siert een gaai, wij houden met iedereen rekening. Probeert u eens van ons te genieten! Noteert u ons zoveel en zo vaak mogelijk, ook als u in het bos loopt of in moerasgebieden. Vermeldt ook vooral de plaats van waarnemen en de aard van de geluiden die wij produceren. Ons schone kleed en ons boeiende gedrag is het vermelden waard. Räättch!

De Uil en de Mandarijn

Fred van Klaveren

Het moet direct gezegd: dit is geen fabel van Jean de La Fontaine, maar wel een wonderlijk verhaal

Op 28 september van 2013 werd een in Ankeveen aangetroffen bosuil binnengebracht bij het Vogelhospitaal in Naarden. Het dier had een verwonding aan zijn oog en moest herstellen en aansterken. Dat gebeurde en in december was het tijd de vogel, een mannetje, weer de vrijheid te geven. Zoals gebruikelijk krijgen wilde vogels die worden losgelaten eerst een ring van het Vogeltrekstation om de poot. Zo kunnen ze worden gevolgd, doordat ze worden teruggevangen of gevonden. Op 18 december hebben Engbert van Oort en ik de bosuil losgelaten op Gooilust. De 's-Gravelandse buitenplaatsen bieden rust en ruimte en voldoende voedsel voor bosuilen, dus dat leek een geschikt en veilig gebied. Na het loslaten vloog de vogel meteen in een van de vele coniferen en was toen aan het oog onttrokken, maar niet voor lang.

Tijdens een wandeling op 12 maart 2014 zagen Yolande Bosman en ik op Gooilust een bosuil zitten in een boomholte (zie foto). Traag zakte de bosuil steeds verder naar beneden, want als hij ons niet zag, dan zagen wij hem ook niet. Dacht-ie; mooi bleven de lichte strepen op zijn kop zichtbaar. Opvallend was dat het gat erg nauw was, om een bosuil door te laten.

Foto: Fred van Klaveren

Op 15 maart hoorde en voelde ik, terwijl ik in de tuin werkte, een boom omvallen op Gooilust. Omdat het mooi weer was en druk met wandelaars snelde ik direct naar de plek des onheils. Daar aangekomen vonden we geen

ongelukkige wandelaar. De boom, waarin de bosuil op 12 maart nog rustig zat, was afgebroken en lag in grote stukken op de grond. Onder de boom bevond zich het arme beest. Door de nauwe opening had hij niet tijdig de holte kunnen verlaten en dat was hem noodlottig geworden. Het was verdrietig en tegelijk interessant om zo'n imposante vogel, nog slap en warm in je handen te hebben. Daardoor viel me een ring op aan zijn kortbevederde poten. Engbert bracht direct uitkomst: het was 'onze' uil, die we drie maanden eerder hadden losgelaten. Met alle egards en een erbij gevonden losse slagpen heb ik het mooie beest onder een grote boom begraven.

In de holte, nu meer een ruïne, lag een ei. De uil was dood, het ei was heel! Een eendenei zag ik meteen, maar erg klein. Een eendenei in een boomholte; dat zou van een mandarijneend kunnen zijn. Mandarijneenden waren al vaker op Gooilust gezien en kunnen hun eieren wel tot 13 meter boven de grond in een boomholte leggen (Boyer et al. 1993). De laatste mandarijneend bij Gooilust is op 28 december 2011 waargenomen (Beresteijn, Ton Holsink; waarneming.nl). Overige mandarijneenden werden vooral ten noorden van Gooilust gezien (Hilverbeek, Boekesteijn enz). Opgemeten was het ei 49,5 x 36,5 mm en geelbruin of bruingeel van kleur. Dick Jonkers gaf uitsluitsel. Van hem kreeg ik een mooi boekje in handen van Harrison (1975). Daarin werden de maten van de mandarijneend aangegeven; 48,8 x 36,3 mm. Later bleek dat Harrison deze uitgave heruitgegeven heeft in 1977. Hierin geeft hij de ongewijzigde maten op. De kleur beschrijft hij als cremeachtig-bruin. Voor de volledigheid: eieren van bosuilen zijn wit en gemiddeld 47,7 x 38,7 mm (Mebs 1987, Mooij 1982). Voorlopig houd ik het erop dat de bosuil wanhopig heeft geprobeerd het ei van de mandarijn uit te broeden.

Daags na de gebeurtenis belde de boswachter mij op. Hij was op mijn aanwijzing wezen kijken en vond tussen de struikjes bij de omgevallen boom vele slagpennen van een bosuil. Afgebeten door een roofdier. Ook de veer die ik mee had begraven hoorde daartoe. Het betrof een andere bosuil, maar wat had zich hier in hemelsnaam afgespeeld? Een holle boom, twee uilen en een mandarijn. Een raadsel of toch een fabel?

Geraadpleegde literatuur en bron

Boyer, T. & J. Gooders 1993. Eenden. Met karakteristieke beschrijvingen van 52 soorten. Thieme, Baarn.

Harrison, C. 1975. Jungvögel, Eier und Nester. Verlag Paul Parey, Hamburg/Berlin.

Harrison, C. 1977. Elseviers broedvogelgids. Nesten, eieren en jongen van alle in Europa,

Noord-Afrika en het Midden-Oosten broedende vogels. Elsevier, -Amsterdam/Brussel.

Mebs, T. 1987. Uilen van Europa. Thieme & Cie., Zutphen.

Mooij, J.H. 1982. De Bosuil. Kosmos, Utrecht/Antwerpen.

www.waarneming.nl.

Een middagje Eempolderen

Sytze Poelstra

Het is 26 februari, een dag in een lenteachtige winter. Bloeiend speenkruid en klein hoefblad zijn al gesignaleerd en heggenmus, zanglijster en groenling laten volop van zich horen ! Hoog tijd voor een uitstapje naar de Eempolders. Zouden er al grutto's zijn?

Vanaf de noordkop van de Meentweg direct het fietspad op, de polder in. Na een paar honderd meter komen mij al twee raven tegemoet vliegen; een warm welkom, ik ben dol op deze indrukwekkende vogels ! Ze vliegen linea recta door in de richting van het Valse Bos.

Bij de Noord Ervenweg linksaf en even terugkijken in de Oostermeent. Een fraai groepje kolganzen en twee grote zilverreigers laten zich daar zien. Vervolgens langs diezelfde weg, maar nu in zuidelijke richting, waar links een weiland deels onder water staat. Hier drijven slob- en berg-eenden en foerageren enkele scholeksters en tureluurs. Lenteboden!

Wat verderop zorgen groepen ganzen van diverse pluimage voor een meer winterse aanblik en er zijn nogal wat grote zilverreigers, die hier hun winterverblijf hebben. Tot aan de kruisende Volkersweg worden er al een twintig van die witte knapen gespot. In het meestal nogal saaie poldergebied tussen deze weg en de Eemnesservaart foerageert een groep ganzen, met daartussen en er omheen volop grote zilverreigers, zodat er die middag in totaal wel 47 exemplaren kunnen worden genoteerd!

Voordat ik zover ben hebben grote groepen ganzen de aandacht op zich gevestigd. Vooral de brandgans is massaal aanwezig. Daartussen kleine

aantallen kolganzen, die overigens ook graag aparte losse groepjes vormen. Zij houden zich op net buiten de dikwijls als een zeer compacte eenheid grazende brandganzen. Er moet flink gegeten worden voordat de vogels richting de broedgebieden vertrekken.

Tussen al die brandganzen valt echter een afwijkend gekleurde vogel op, iets forser met een helderwitte kop en hals, grijsachtige vlekken rond de borst en een grijswitte buik. De bovenzijde en vleugels zijn donkergrijs gekleurd en snavel en poten hebben eveneens een diepgrijze tint, de snavel het donkerst. Voor zover ik kan zien is de vogel niet geringd. Ik heb al wel een vermoeden omtrent de soort en word daarin bevestigd bij het thuis doornemen van een aantal vogelgidsen. Inderdaad, het is een juveniele sneeuwgangs, witte fase. De juvenielen van de zogenaamde 'blauwe' gans zien er heel anders uit. De afbeelding van de jonge sneeuwgangs in de ANWB Vogelgids van Europa komt er heel dicht bij, maar 'mijn' vogel heeft een veel wittere kop en hals en is ook verder contrastrijker getekend. Dat blijkt ook wel als er zo'n vervelend vliegtuigje over komt en de hele ganzenmeute de lucht in gaat; zelfs dan is deze sneeuwgangs in de grote groep betrekkelijk eenvoudig terug te vinden.

Grote zilverreigers. Foto: Hans van Oosterhout

Nieuwe ziekenboeg feestelijk geopend

Erik Bruinning*

Het Vogelhospitaal Naarden heeft weer een project mogen afstrepen van de wensenlijst. Op vrijdag 11 april werd door Catherine Keijl de openingshandeling van de nieuwe ziekenboeg verricht. Met het onthullen van een vogelziekenhuistaart had het Vogelhospitaal ook deze keer weer het traditionele lintjes knippen in een creatief jasje gestoken. Catherine Keijl haalde het in haar verhaal al even aan, het Vogelhospitaal gaat niet alleen over vogels, maar zeker ook over mensen. Mensen van allerlei pluimage die zich met veel liefde zich vrijwillig inzetten voor onze gevederde vrienden. Mensen die hier rust vinden in hun hectische bestaan. Het Vogelhospitaal is in beweging, de wens om te groeien en een voor-aanstaande plaats in Nederland in te nemen is groot. Groeien niet alleen in omvang, maar zeker ook in kennis. De nieuwe ziekenboeg is enig in zijn soort, innovatief en een voorbeeld van hoe het zou moeten zijn. Diverse collega-opvangcentra willen de overstap al maken. Er kunnen nu 100 zieke of gewonde vogels in de ziekenboeg worden verzorgd; een behoorlijke

schaalvergroting die helaas nodig bleek. De verblijven zijn zo ontworpen dat bacteriën, schimmels en virussen minder kans krijgen zich te ontwikkelen. Door de betere hygiëne zullen vogels sneller genezen en daarmee sneller terug geplaatst kunnen worden in de natuur. Het op maat gemaakte verblijf is eenvoudig en snel te reinigen; hierdoor kan er uiteindelijk meer tijd aan de verzorging van de vogels worden besteed. Zoals ik de aanwezige pers al vertelde, we hebben niet alleen een fysieke maar ook een mentale renovatie gehad, van schoonmaker naar dierversorger. Uiteindelijk willen we met z'n allen een zo goed mogelijke zorg geven aan de dieren die dit nodig hebben, willen we niet 60% maar 65% weer gezond vrij laten. Dit project had nooit doorgang kunnen vinden zonder sponsors, we zijn de Stichting Han Bevan, Provincie Noord-Holland, KlusXpert, Lakeland Foundation en VGB Bussum dan ook erg dankbaar voor hun bijdrage. Komt u gerust eens kijken bij het Vogelhospitaal en laat u aangenaam verrassen.

* Beheerder Vogelhospitaal Naarden

Catherine Keijl verricht de opening van de nieuwe ziekenboeg.

Foto:Joost Nachbahr

Excursie Arkemheen en Nijkerkernauw

Wobbe Kijlstra

Zondag 23 februari, de zon schijnt, de wind ruimt de laatste wolken, het belooft een prachtige dag te worden en de excursieleiders zijn ons gunstig gezind. We mogen uitslapen, pas om 09.00 uur vertrek van de carpoolplaats bij Baarn Noord. We staan met z'n vijven te wachten op het gezelschap dat uit Bussum is vertrokken. Twee haviken in de lucht doen ons uitgeleide en lijken ons een vogelrijke excursie te wensen.

Op naar het Nijkerkernauw waar we merken dat de wind zeker niet van plan is te gaan liggen. Het voelt als hartje winter, terwijl de zon zo haar best doet. De watervogels hebben er zo te zien geen last van. Nonnetjes en brilduikers op voedseljacht en massa's smienten die rusten op het water (en waarschijnlijk het gras dat ze hebben gegeten verteren). Het is raar te bedenken dat de smienten een ander dag-nacht ritme hebben. Dat ze buitengewoon alert zijn blijkt wel als een man met twee honden de pier oploopt. Fluitend zoeken ze het luchtruim. Een mooi gezicht en tegelijk hoop je dan ook maar dat de nachtrust niet al te vaak verstoord wordt.

We speuren het water verder af en zien nog pijlstaart en bergeenden en ook een groep grutto's rustend op het slik. Dat de lente in aantocht is blijkt als we ons vizier op het grasland richten. De kieviten zijn volop actief. Tussen de kieviten scharrelen goudplevieren en er zijn zelfs al een paar kemphanen. Je kunt heel mooi het verschil tussen een goudplevier en kemphaan zien. De goudplevier jaagt op zicht, rent een paar

meter en steekt zijn snavel in de grond. De kemphaan houdt zijn blik en snavel op de grond gericht en pikt links en rechts zijn voedsel uit de grond.

Kemphaan

Foto: Bert Roelofs

Na de koffie trekken we Arkemheen in richting het gemaal. Eerst nog een kleine tussenstop waar we genieten van een groep brilduikers. Wat een prachtige eenden zijn dit toch, zelfs het vrouwtje mag er zijn. Het gemaal is een pleisterplaats voor alles dat je in deze tijd van het jaar mag verwachten. Ook hier veel kieviten, smienten, goudplevieren, ganzen, scholeksters, kemphanen en een grote groep grutto's. We zien een groep over de dijk aan komen vliegen. Er zit zelfs een bijna 'witte' grutto bij.

Bij het zien van al die foeragerende vogels, begint je eigen maag ook te knorren. Tijd om Antje en Huub, die ons weer mooie vogelplekjes hebben laten zien, te bedanken en huiswaarts te keren.

Grutto

Foto: Bertus van den Brink

Wat zien ik ?

Paul van der Poel

Nestnijd

Het is al weer heel wat jaren terug dat ik voor het laatst strijd zag tussen boomklever en spreeuw om een nestholte. Op 18 februari van dit jaar zag ik een boomklever een oud spechtengat in een valse acacia (*Robinia pseudoacacia*) verkennen. Daarna zat de vogel regelmatig in de directe omgeving luidkeels te adverteren van de vroege morgen tot de late avond.

Begin maart zat regelmatig een spreeuw in de nestboom te zingen, terwijl de boomklever al bezig was takjes en blaadjes naar binnen te slepen. Op 24 maart was er een regelrechte strijd om de nestholte. De boomklevers achtervolgden de spreeuw, die zich echter weinig gelegen liet liggen en de nestholte binnendrong om nestmateriaal van de boomklever er uit te gooien.

Zodra de spreeuw weg was, begon de boomklever weer nestmateriaal aan te slepen. De volgende dag begon de boomklever modder aan te slepen en was druk in de weer om het gat wat kleiner te maken [foto 3].

Alle dappere pogingen van de boomklevers ten spijt wisten de spreeuwen de strijd in hun voordeel te beslissen. De boomklever man inspecteerde op 26 maart een nestkast in een beuk op minder dan 20 meter afstand van de gekraakte woning en begon daar te roepen. Nu, twee dagen later is er gestart met de nestbouw en terwijl het mannetje luid zit te roepen brengt vrouwlief nestmateriaal naar binnen.

Voor de boomklever is de vrede teruggekeerd. De spreeuwen hebben nog geen rust, want er is inmiddels een soortgenoot opgedoken die uit is op hun nestholte.

Foto's: Paul van der Poel

Interview met Gert Bieshaar

Carla van Lingen

Foto: Hein van Dam

Het is winter op de dag van de afspraak, maar buiten is het volop lente. Geen goed gekozen moment voor een interview. Het is 'technisch weer' zoals dat in vakjargon heet: weer om het veld in te gaan op zoek naar weidevogels, maar Gert Bieshaar is er de man niet naar om afspraken af te zeggen als er geen dringende redenen voor zijn. Hoewel... tureluurs, grutto's, Kieviten en andere weidevogels zouden een goed excuus kunnen zijn.

Zijn liefde voor vogels voert terug naar de vorige eeuw. "Ik was een jaar of 10 en woonde in Eemnes, vlak bij een boer die een stuk of 12 koeien in de polder had lopen. In het voorjaar gingen ze de wei in waar ze ook werden gemolken. Uit school ging ik er meteen naar toe om mee te helpen. Er zaten in de jaren 50/60 echt ontzettend veel vogels: kempfaantjes, grutto's, tureluurs, als je door het gras liep dan vlogen ze omhoog. Wij zeiden toen al tegen elkaar: 'kijk uit met de nestjes'. Dat was niet met de paplepel ingegoten, ik ontdekte het gewoon.

Dat weidse, dat je door die polder kan kijken, dat vind ik prachtig. Tja, en dan word je ouder, je trouwt, hebt een baan, krijgt kinderen en dan komt het er niet van. Vogelen kost tijd en dat is moeilijk als je werkt en een jong gezin hebt. Af en toe nam ik mijn dochter mee het veld in en dan zei ik: 'Kijk, daar zit een Kievit op zijn nestje. Dan zei die kleine meid: 'Goh pap dat je kunt zien dat hij er zit'. Zo vroeg in het seizoen kun je ze goed zien zitten omdat het gras nog kort is. Het kijken naar vogels heb ik altijd bijgehouden.

Echt serieus werd het weer toen ik twintig jaar geleden in de krant las dat ze iemand zochten voor het beschermen van weidevogels. Hoewel ik toen nog werkte kon ik de verleiding om er op te schrijven niet weerstaan en daar heb ik nog steeds geen spijt van.

Foto: Hein van Dam

Voor je het veld in gaat moet je eerst observeren of er iets zit. Je moet niet zomaar het land in lopen en denken dat je vogels tegen komt. Als ze wegvliegen moet je goed registreren wáár ze omhoog gaan, want dat gaat heel snel. Je moet ook voor je uit kijken, dan zie je als een vogel wegvliegt. Hard met portieren slaan als je de auto uitstapt moet je niet doen, maar een boer op de trekker, daar malen weidevogels niet om. Ik ga wel eens op inspectietocht op de trekker en dan kunnen we heel dichtbij komen vóór de vogels opvliegen.

Kievitseieren

Foto: Hein van Dam

Ik zet een stok bij het nest en dan weet de boer dat hij er ruim omheen moet maaien. Als ze zitten te broeden gaan ze namelijk niet van het nest. Zo speuren we van tevoren het hele land af op zoek naar nesten.

Om welke vogels het gaat? Er zitten Kieviten, slob-eenden, krakeenden, bontbekplevieren, zomertalingen, kluten, grutto's, tureluurs, scholeksters. De meeste van de jongen zijn nestvlinders. Als ze uit het ei kruipen kunnen ze meteen met pa en moe mee op pad op zoek naar insecten. Daarom stimuleren we de boeren ook om overhoekjes te laten staan, stukjes moeilijk te maaien land waar bloemen en kruiden kunnen groeien en bloeien, waar insecten op afkomen. Kieviten komen uit het ei als er nog weinig bloemen en insecten zijn. De ouders trappelen met hun poten op de grond, waardoor de beestjes omhoog komen en die kunnen ze dan uit de grond peuteren. De meeste andere weidevogels moeten het van hun lange snavel hebben. Hiermee tasten ze de plas-dras plekken af speurend naar voedsel. Plas-dras plekken en kruidrijke percelen zijn daarom van groot belang voor de weidevogels. Boeren die hieraan meewerken krijgen een vergoeding. Wij regelen dat voor hen via de Agrarische Natuurvereniging 'Ark & Eemlandschap'. Boeren kunnen er ook voor kiezen om land uit te ruilen via de grondgebruikersbank. Ze laten dan het deel van hun land waar de vogels zitten met rust en krijgen een ander perceel toegewezen om daar te maaien. In het begin waren de boeren heel argwanend om mee te doen aan het agrarisch natuurbeheer, maar boeren zijn ook verplicht om de nesten te beschermen. Lapt een boer dit aan zijn laars en maait hij over de nesten heen, dan is er altijd wel iemand die het ziet en het aangeeft. Uiteindelijk is meedoen geen slechte keuze. Met de 38 boeren hier in de Eemnesserpolder (van A1 tot het Eemmeer langs de Wakkerendijk) hebben we een stabiele groep waar ik trots op ben. Daarnaast is er een flink aantal boeren die zelf de zorg voor weidevogels op zich neemt. Het gebied dat we beschermen was afgelopen jaar 960 hectare. Onze nesten hebben een uitkomstpercentage van 83% en dat is hoog. Weidevogelbeschermers uit andere delen van het land komen kijken hoe wij het hier doen.

Ik ben blij met de goede contacten met de boeren én met de vrijwilligers die zelfstandig aan het werk zijn. Bij iedere boer hangt een stalkaart en een perceelkaart. Die moet hij invullen, maar dat verzorgen wij. Op die kaart staan de nesten met stipjes in kleuren aangegeven. De kleuren geven de soort vogel aan. Hij kan dus op de kaart zien waar hij wel en niet mag komen. De stalkaart en de perceelkaart worden ingestuurd naar de Agrarische Natuurvereniging en daarop wordt dan de vergoeding gebaseerd. Alles staat er op: plas-dras, uitgesteld maaien, overhoekjes etc. Het is bijna een bedrijf dat we leiden.

Gert is aan het boren onder een brug om een nestkast voor de boerenzwaluw te bevestigen. Foto: Dick Jonkers

Er mee stoppen? Nee, zo lang ik op de been blijf ga ik door. Ik ben ook bezig met boerenzwaluwen. Die wonen in de stallen van de boerderij. We hebben nu onder de werkbruggen die het ene perceel met het andere verbinden netkasten gehangen, dat is een enorm succes. Ooit bedacht met Dick Jonkers, omdat onder die stalen bruggen geen nestje houvast vindt. Dat schudt er gewoon van af als er een trekker overheen rijdt. We hebben nu kastjes gemaakt die onder zo'n brug bevestigd kunnen worden."

Het gesprek zit er op. De telefoon gaat: waar Gert blijft? Er moeten Kievitseieren gezocht worden, want de zon staat al hoog aan de hemel en ook voor de Kieviten is de lente aangebroken. Hij grijnst: Op 3 maart 2008 vond hij het eerste en vroegste Kievitseitje van Nederland. Hij is weer klaar voor de race, maar voor Gert Bieshaar geldt: wel kijken maar vooral afblijven én beschermen.

Op ganzenjacht

Wobbe Kijlstra

De studieavond over ganzen heeft de belangstelling voor 'onze ganzen' duidelijk aangewakkerd. Ruim 20 mensen lieten zich niet in de luren leggen door het weer en stonden paraat. Goed gehumeurd, verrekijkers en telescopen paraat verliet een colonne van zes auto's Bussum. Richting Flevoland hadden we al snel de eerste soorten te pakken.

Grauwe gans

Foto: Mark Eising

De grauwe gans en kolgans zijn zekerheidjes, die zouden aan het eind van de dag zeker niet missen, maar zouden we de tien soorten halen? Tien verschillende soorten ganzen op één dag, zeker een ambitieus doel.

De zuidwester storm maakte dat Noord-Nederland snel in zicht kwam. De Friezen in het gezelschap wisten te vertellen, dat de Canadezen zich al 60 jaar niet meer hadden laten zien. En verder, dat je in je in Friesland wel het Prinses Margrietkanaal hebt en geen Nijl.

De eerste tussenstop in de kop van de Noordoostpolder maakte een hoop goed. Een redelijk grote groep rietganzen had de reis naar de toendra nog even uitgesteld. Leuk, zo'n groep tussen kol- en grauwe ganzen. De kop, nek en snavel duidelijk anders, precies zoals we een week eerder geleerd hadden.

Onderweg had Nico de Haan in Vroege vogels verteld, dat ganzen over een geweldig geheugen beschikken en de plekjes met smakelijk gras altijd weten terug te vinden. Als Nico gelijk heeft dan zouden we vandaag de kleine rietgans te zien krijgen, tenminste als wij de plek nog terug zouden weten te vinden. Kort nadat we Friesland waren ingetrokken bleek dat de Friezen de grenzen open hebben gesteld voor de nijlgans en de grote Canadese gans. Het was nog vroeg en de teller stond al op zes, want inmiddels hadden we

de eerste grote groepen met brandganzen ook gezien. Wie er nog aan twijfelde kreeg nu het bewijs. De brandganzen en daarna de kolgans zijn het best vertegenwoordigd in Nederland.

Tussen al die duizenden brandganzen geen enkele roodhalsgans. We hebben ze in ieder geval gemist. Het weer zal zeker mee hebben gespeeld. Alle wind en regen zorgde er voor dat alle vogels er grijs en grijs uitzagen.

Verheugd waren we toen we zagen dat Nico gelijk had. Dat gunden we hem natuurlijk sowieso. Voor ons belangrijker, de kleine rietganzen zaten in hun weiland. Niet 10, niet 50, ruim 200; grijsblauwe rug en ja hoor roze poten, onmiskenbaar kleine rietganzen. We maakten ons klein tussen de auto's, uit de wind, zodat we toch de rietganzen met de telescopen konden bestuderen. Het zal zeker een jaar duren voordat ze weer in Nederland zijn.

Een roodhalsgans tussen brandganzen

Foto: Mark Eising

Op naar de polder bij Workum, waar naast duizenden brandganzen een grote groep goudplevieren de elementen trotseerden. De excursieleiders hadden onderweg aangegeven dat alleen ganzen werden ondersteund tijdens deze excursie. Dit verslag sluit daar bij aan, maar voor goudplevieren maak ik graag een uitzondering.

De weg door de polder eindigde bij het IJsselmeer, dat zich nu vooral leek te gedragen als de vroegere Zuiderzee, met golven beukend op de kust. Aan de andere kant van de dijk was het beter toeven en tot onze grote verbazing zagen we een kleine Canadese gans tussen een groepje brandganzen. Zelfde formaat maar onmiskenbaar een kleine Canadese gans. Tot een week terug wisten we bij wijze van spreken niet van het bestaan af en nu kregen we er zo maar een in de schoot geworpen.

Rotganzen in de sneeuw.

Foto: Mark Eising

De rotganzen brachten de teller op negen. Ook hier redelijk grote groepen, maar onbegonnen werk om er door de natte en beslagen ramen de witbuikrotgans en de zwarte rotgans uit te halen.

In Noord Holland stond geen gans maar een steltloper als eerste op het programma. Een bijzondere dwaalgast die het daar al enkele maanden naar zijn zin had. De kleine geelpootruiter gaf 'waar voor ons geld' en liet zich goed zien. Op naar de laatste halte. Bij Petten hadden we kans op de dwerggans. We hebben het gebied doorkruist, scheel gekeken om een de kolgans te veranderen in een dwerggans. Bij negen was de koek op. Jammer? Zeker niet. Ieder weldenkend mens zou deze dag hebben aangegrepen om lekker uit te slapen, binnen te zitten, naar het schaatsen kijken en wat je verder doet op een troosteloze zondag. Wij zaten later op deze dag thuis met rode koontjes na te genieten van een ganzenjacht met een 9 op een schaal van 10.

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Dick Jonkers

De medewerkers krijgen gratis een exemplaar. Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek in de Infoschuur. Paul Keuning is daarvan de bibliothecaris. Sinds een jaar of vijf wordt van de rapporten een pdf gemaakt, die via de website te raadplegen zijn.

Huismus voert in 2013 ranglijst bij aan tuinvogelonderzoek

Huismus

Foto: Bertus van den Brink

Toen in 1992 het initiatief werd genomen om met tellingen van tuinvogels te beginnen, kon niemand bevroeden, dat deze twee decennia later nog steeds tot de populairste bezigheden zouden behoren. In 2013 werkten 55 deelnemers hieraan mee. De soort waarvan in alle seizoenen het grootste aantal is geteld is de huismus, met in de zomer een top van 3956 exemplaren. Het minimum van deze soort was 2739 exemplaren in de lente. Voor een soort die op de Rode Lijst staat

toch geen gekke aantallen. De overige soorten die meestal vrijwel alle seizoenen in de top vijf voorkwamen waren de merel, koolmees, kauw en houtduif. De plaats in de toplijst na de huismus wisselde nogal in de seizoenen en dat gold ook voor de aantallen die op een niveau kwamen dat minder dan de helft of nog meer dan die van de lijstaanvoerder kwamen. Zo lagen bijvoorbeeld de pieken van de merel en de kauw in de winter en die van de koolmees in de herfst. Van ekster, merel en roodborst zijn informatieve beschrijvingen opgenomen.

In totaal zijn 54 verschillende vogelsoorten waargenomen. Een opvallende tuinsoort was de kuifeend waarvan achttien exemplaren werden opgegeven. Deze tuin grenst waarschijnlijk aan een groot open water. Hetzelfde zal het geval zijn bij de waarneming van een aalscholver. In de winter zijn voor enkele tuinen sperwers opgegeven. Van appelvinken kwamen enkele meldingen binnen uit de winter en de lente. Ook werden er net als in andere jaren halsbandparkieten gesignaleerd.

Leijdekker, E.C.G. 2014. Tuinvogelonderzoek 2013. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 227. 26 blz.

Verkeerd antwoord op een goede vraag

Jan van der Geld

Na de lezing over weidevogels op donderdag 10 april vroeg Jelle Harder wat de Vogelwerkgroep Het Gooi nog voor de weidevogels kon betekenen.

Ik heb daar een verkeerd antwoord op gegeven. Waar het om gaat is dat de kwaliteit van het grasland voor weidevogels wordt hersteld. Het beheer van weidevogelgrasland is vooral voorbehouden aan boeren en terreinbeheerders. Omdat naar verwachting de meeste weidevogels nog kansen hebben in natuurgebieden, kan aan natuurbeschermingsorganisaties gevraagd worden veel meer voor de weidevogels te doen. Ondersteunen van acties bij Vogelbescherming heeft vooral zin als boeren pas beloofd worden als ze echt goede prestaties leveren. Hoe het

beheer moet veranderen is nu genoegzaam bekend. Aan de overheid mag gevraagd worden om beschikbare subsidies in te zetten op agrarische bedrijven die echt presteren. Hierbij moet overigens niet elke boer op zijn mooie blauwe ogen worden geloofd.

Jelle vroeg ook wat het realiteitsgehalte kon zijn van gewenste verbeteringen in het beheer. Dat zette mij even op het verkeerde been. Ik heb niet zulke hoge verwachtingen van aanpassingen in het beheer door boeren. De afgelopen 30 jaar heeft dat niet veel resultaat opgeleverd. Mijn hoop is gevestigd op natuurbeschermingsorganisaties die weidevogelbescherming vaak als doel hebben en dus aangesproken kunnen worden op een falend beheer.

Vogelwerkgroep pakt uit tijdens de Nationale Vogelweek

Tussen 17 en 25 mei 2014 organiseren Vogelbescherming en Sovon weer de Nationale Vogelweek. De afgelopen jaren was het in ons werkgebied nog relatief rustig. Dit jaar pakt de Vogelwerkgroep uit met drie excursies die inmiddels op de website staan en samen met IVN en Natuurmonumenten organiseren we een heuse telescooptoer in de Eempolder.

De agenda ziet er als volgt uit:

- **Zondag 18 mei een openbare excursie naar het Blaricummer strand en voorland Stichtse Brug** in combinatie met opening van de VWG vogelfoto expositie in 't Meenthuis in , Deltazijde 301, Blaricum. Start om 08.00 uur
- **Vrijdagavond 23 mei** staat een avondwandeling over de natuurbrug naar De Snip en Aardjesberg op het programma. Start om 19.30 uur bij restaurant Robert aan de Bussumergrindweg, Hilversum.
- **Zondag 25 mei** tot slot een fietsexkursie in de Eempolder. Start om 10.00 uur bij de Theetuin in Eemnes.

Meer informatie staat natuurlijk op de website. Ook zal er via de 'plaatselijke pers' aandacht voor

de activiteiten worden gevraagd. Een boeiend programma om de vogelrijkdom van het Gooi onder de aandacht te brengen. Leden van de Vogelwerkgroep zijn natuurlijk van harte welkom. Neem dan ook vrienden en kennissen mee. Zij hoeven zich voor bovenstaande excursies niet aan te melden via de website van Vogelbescherming Nederland. Wie weet leiden deze activiteiten ook nog tot nieuwe leden voor de Vogelwerkgroep.

Net als vorig jaar kunt u ook uw eigen vogelactiviteit organiseren in uw eigen straat of buurt. Maak een klein plannetje, zet het op een uitnodigend briefje, doe dat in de brievenbussen in uw straat. Op de website staat een model om u te helpen.

Veel succes en plezier!

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Eén, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Nu een dubbele focus op de Westbroekse Zodden, het gebied tussen het Tienhovensch Kanaal en Westbroek, dat de afgelopen tien jaar flink op de schop is gegaan. Deze inventarisatie staat in de Kruisbek, het blad van de Vogelwacht Utrechts. Een mooi stukje natuur alleen voor wandelaars, want het is niet toegankelijk voor fietsers en ander verkeer. Een echt stiltegebied, maar hoe is het de water- en moeras minnende vogels vergaan? Hier broedden voorheen het porseleinhoen en het kleinst waterhoen, zijn ze er nog?

De Kruisbek - jrg 57 (1) febr. 2014, Broedvogelinventarisatie Westbroekse Zodden en de Kerkeindse Polder

Eckhart Heunks

Nieuwsgierig geworden door vogels die hier hun domicilie hebben, door de rust en de ruimte in dit open, waterrijke gebied, zijn we hier vanmiddag, zondag 29 maart gaan wandelen. In de nieuwste 'Naar Buiten' het blad van Staatsbosbeheer wordt een verleidelijke wandeling beschreven over het hier aanwezige trilveen. Golvende grond alsof je over een waterbed loopt. De wandeling gaat over het Bert Bospad, Bert Bos was één van de inventariseerders van 1992. Inderdaad, we hoorden een en al vogelgeluid, vooral van fitis en tjiftjaf.

In de periode 1995 – 2005 heeft Staatsbosbeheer het gebied grondig op de schop genomen. In de vorige eeuwen werd hier turf gewonnen. Vanuit een praam, een lange ondiepe boot, werd het veen opgelepeld en op de legakkers te drogen gelegd. Toen de turf door steenkool verdrongen werd groeide dit landschap dicht met elzen en wilgen. De grootschalige graaf- en kapwerkzaamheden vanaf '95 waren gericht op het vergroten van het areaal laagveenmoeras, de verbossing moest teruggedrongen worden.

Interessant dat Eckhart Heunks de telling van 1992 vergelijkt met de huidige aantallen broedvogels. De soorten die in 2011-2012 toegenomen zijn, vergeleken met de situatie van 1992 zijn: de kleine karekiet, de blauwborst en ook de rietzanger nam spectaculair toe in aantal. De grauwe gans is toegenomen van 1 exemplaar naar 32 en de knobbelzwaan telde voor de ingreep drie broedparen, dat zijn er nu 16! De vos lijkt hier een beperkende factor voor ongebreidelde toename. Het feit dat de vos hier af en toe rondwaalt, houdt ook de purperreiger

tegen. In '92 was hij nog wel met drie à vier broedparen aanwezig. Van de nijlgans, de krakeend, de kuifeend en de ransuil zijn er nu ook meer.

De kersen op de taart, de bijzondere soorten als het porseleinhoen en het kleinst waterhoen hebben het tot nog toe laten afweten. Heunks wijst op landelijke trends die voor deze soorten ook niet positief zijn. En daarbij is het jammer genoeg zo dat de verlanding met riet, lisdodden en andere verlandingsvegetatie in de petgaten, maar moeizaam op gang komt. Hoge dichtheden van moerasvogels worden juist aangetroffen in de oude, reeds eerder verlandde petgaten. Juist daar komen soorten als waterral, snor, blauwborst, kleine karekiet en volop sprinkhaanzanger voor. Tegen de verwachting in hebben de minder voorkomende eendensoorten, zoals zomer- en wintertaling en de slobeend de Westbroekse Zodden nog niet ontdekt als broedgelegenheid.

Belangrijk foerageergebied

De Zodden gebruiken als broedkamer is voor sommige soorten misschien nog een stap te ver, een belangrijke voedselhabitat vormen ze in ieder geval al wel voor de purperreigers. Ook als slaapplek is dit gebied bij hen in trek. Als de rust in het gebied gehandhaafd blijft, zoals dat nu het geval is, dan is het waarschijnlijk dat de Westbroekse Zodden mee gaan tellen als broedgebied, en dan niet alleen voor de purpers. Nu al is dit een belangrijk foerageergebied voor soorten, zoals boomvalk, visarend, bruine kiekendief, grote zilverreiger, lepelaar, nonnetje en klapekster. Het omringende boerenland wordt enkele malen per jaar plat gemaaid. Daardoor

vormen de Zodden ook een prima uitwijkplaats voor weidevogels, zoals tureluur en Kievit. Ook voor soorten van het kleinschalig boerenland: watersnip, kwartel, graspieper en de roodborsttapuit vormen de Zodden een goede rustplek. Die laatst genoemde soorten hadden in 2011-2012 hier trouwens al een broedplek.

De apotheose van dit artikel is, dat als de verlandingsvegetatie zich voldoende uitbreidt in de Zodden, dan is de hoop op terugkeer van zeldzame moerasvogelsoorten niet ongegrond. Dat tegen de landelijke negatieve trend in!

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

De Dompfoorn jrg.47 (3) sept. '13. Natuur- en vogelwacht Vijfheerenlanden. K. Vos, buitenstation ooievaars in Herwijnen. 'Kunnen ooievaars miauwen?' 'Jazeker', zegt Kees Vos, 'jonge ooievaars kunnen niet alleen kleppen vanaf dag één, maar omdat dat kleppen nog weinig geluid maakt, bedelen ze ook met een miauwend geluid om voedsel bij de ouders.'

Dutch Birding jrg. 35 (6) 2013. Tijdschrift voor Palearctische vogels. A. Ova e.a. 'Rare birds in the Netherlands in 2012'. Een opsomming van 22 bladzijden met 'rare' vogelsoorten, soorten die hier feitelijk niet thuis horen. G. Ottens 'Rosse waaierstaar bij Camperduin –sept. 2013'. WP reports, opnieuw zeldzame soorten met natuurlijk de sperweruil in Zwolle.

Dutch Birding jrg. 36 (1) 2014. Tijdschrift voor Palearctische vogels. L. Steen et al. 'Sperweruil in Zwolle, winter '13-'14'. J. Jansen 'Voormalig broeden van goudplevier, bonte strandloper en bosruiter in Limburg en Noord-Brabant'. M. Habib 'Broedende saunders' dwergsternen in Ras Sudr, Egypte'. Varia met o.a. de zeldzame roodkopnachttegaal in China.

Fitis jrg. 49 (4) 2013 Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. W. v.d. Schot. 'Zwarte Zeekoet bij de Zuidpier'. A. Ehrenburg. 'Hans Vader, waarnemer van verdienste', onderscheiden op de Sovon-bijeenkomst 30 nov.j.l. Chris v. Deursen. 'Opvallend gemis van gewone spreeuw'.

De Tringiaan jrg. 36 (4) 2013 VWG Schagen e.o. R. Costers 'Overzicht van dode zee- en kustvogels'. Al sinds de winter van '88-'89 worden de slachtoffers op het strand in kaart gebracht, waarbij Arnold Gronert 25 jaar voor zijn rekening nam. In de winter van 2012-2013 staan de drieteenmeeuw en de alk aan kop. Opvallende vondsten: een kempiaan, twee nijlganzen en 8 zilverplevieren. H. Wolfswinkel doet verslag van 4 jaar midwintertellingen van watervogels in

Schagerkogge en de Zijpepolders.

De Tringiaan jrg. 37 (1) 2013 VWG Schagen e.o. G. Langedijk 'Kerkuilen rondom Schagen', het jaar 2013 zal de geschiedenisboeken in gaan als een slecht kerkuilenjaar.

Het Vogeljaar jrg. 61 (6) 2013. W. Veenhuizen 'Huiszwaluw terug in de bebouwde kom van Breda'. N. v. Dam en A. Dorsman 'Zorg en aandacht voor Huiszwaluwen in Bergambacht'. W. Deeben 'Huiszwaluwen in de Kempen'. VWG Oost-Veluwe 'Huiszwaluwen onder dak in Brummen' en H. Waanders. 'Zwaluwproject Berkelland. Gemeenschappelijke noemer bij al deze streekgebonden stimuleringsmaatregelen voor de huiszwaluw is dat kunstnesten in de buurt van plaatsen waar ze vroeger ook genesteld hebben het goed doen. Verder blijkt het centrum van de stad minder in trek dan in het verleden. G. de Kroon. Energieverbruik bij de waterral bij vorst: het warmteverlies bij koude moet gecompenseerd worden met extra voedsel in de vorm van dode vis.

Vogelnieuws jrg. 26 (5) okt. 2013 Vakblad voor vogelbeschermers. R. de Vos. 'Met een twitch stimuleer je kennis en bescherming', aldus Arnoud van den Berg. Een interessante discussie tussen de oprichter van Dutch Birding en René de Vos. Het verschil tussen soortenjagers en soortenbeschermers. L. Soerink 'Met een leuke cursus kan je VWG zomaar groeien!' Prof. Th. Piersma. 'Onderzoeker van trekroutes van steltlopers'. R. Buijter 'Bescherming baseer je op onafhankelijke tellingen'. K. de Pater 'Het geheim van een succesvolle VWG: samen genieten', op bezoek bij de Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland. R. van Beusekom 'Huiszwaluwen nemen toe, ijs en weder ten spijt'.

Vogels jrg. 33 (5) winter 2013. Tijdschrift over vogels en natuurbescherming. R. de Vos 'Grote Mantel'. M. Wesseling 'We tellen ze allemaal: mussen, mussen, mussen!' R. de Vos 'De onsterfelijke vogels van Thijsse'. H. Peters 'Toekomst voor vogels en mensen in de Sahel: living on the Edge'. N. Jansma 'Ga ganzen kijken'. R. van Beusekom 'Omaanse uil: sensationele ontdekking'. H. Peeters 'Biesbosch barst van de vogels'. R. van Beusekom 'Heersers boven de wereldzee'. Mee met de Plancius langs Antarctica en de eilanden in de Zuidelijke Grote oceaan om de albatrossen te ervaren.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448

Programma

De lezingen en de contactavonden worden gehouden in de Infoschuur 't Gooi, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

Veranderingen worden aangegeven op de website en via de digitale nieuwsbrief.

Check vooraf de website AUB!

Het programma op de website is leidend ten opzichte van onderstaand programma.

Zaterdag 26 april (Koningsdag): Nachtegalen in de Kennemerduinen o.l.v. Margreet Bijpost en Poul Hulzink. **Thema Vogelzang.** Vertrek 05.00 uur vanaf NS-station. Bussum Zuid. Volop nachtegalen en alle andere zangvogels. Halverwege gaan we aan zee koffie drinken (met gebak?) in paviljoen Parnassia. Om 14.00 uur zijn we weer terug in Bussum.

Zondag 4 mei: Waterland Oost en Volgermeerpolder, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen
Vertrek 07.00 uur NS-station Bussum Zuid. Weidevogels, zoals grutto, tureluur, kievit, kemphaan, watersnip en diverse soorten eenden staan centraal, maar ook de diverse soorten rietvogels zijn te beluisteren en te zien. In het Markermeer broeden op een kunstmatig eilandje diverse sterns en zwartkopmeeuwen.

Vrijdag, zaterdag, zondag 9 t/m 11 mei: Voorjaarsweekend Drenthe

Het voorjaarsweekend zal plaatsvinden op de grens van Drenthe en Groningen. Er zijn volop interessante gebieden, bossen én venen met veenriviertjes. En er ligt een uitstekend netwerk van fietspaden. Allemaal gunstige voorwaarden voor een prettig vogelweekend. De locatie is nieuw voor ons. We mogen rekenen op twee- en vierpersoonskamers op zowel de 1e etage als de begane grond, goede catering en prettige mensen die ons een deel van de logistiek uit handen nemen. Meer informatie over de locatie en de omgeving is te vinden op de website www.natuurvriendenhuisdehondsrug.nl.

De prijs van het weekend is € 90,- per persoon, exclusief fietshuur. Ter plaatse zijn fietsen te huur. Fietshuur voor een gewone fiets is € 8,- per dag, voor een elektrische fiets is dat € 25,- per dag. U kunt ook uw eigen fiets meenemen. Aanmelden via het inschrijfformulier bij het programma op de website. Mocht u geen beschikking hebben over internet en toch mee willen, dan kunt u contact opnemen met Peter Jansen, 035-5264543.

Zaterdag 17 mei: Nieuwe Keverdijksche Polder, o.l.v. Hans van Oosterhout

Start om 09.00 uur bij Fort Uitermeer, 's-Gravelandseweg, Weesp. Daar kan ook geparkeerd worden voor wie niet op de fiets komt. Op zoek naar steltlopers en nog veel meer!

Zondag 18 mei: Openbare excursie naar het Blaricummer strand en Voorland Stichtse Brug in

combinatie o.l.v. Hugo Weenen, met opening van de **VWG vogelfoto-expositie** in het Meenthuis in Eemnes, in het kader van de **Nationale Vogelweek**. Aandacht voor onder andere nachtegaal en bosrietzanger vanuit het Meenthuis in Blaricum, met aansluitend bezoek aan de Vogelfoto-expositie in het Meenthuis. Vertrek 8.00 uur vanaf het Meenthuis, Deltazijde 301, Blaricummermeent, Blaricum.

Vrijdagavond 23 mei: Openbare avondwandeling De Snip en Aardjesberg, o.l.v. Wouter Rohde, in het kader van de **Nationale Vogelweek**.

Vertrek om 19.30 uur vanaf restaurant Robert aan de Bussumergrindweg.

Zondag 25 mei: Openbare excursie Eempolders o.l.v. Piet Spoorenberg, Joke van Velsen, e.a., in het kader van de **Nationale Vogelweek**. We vertrekken met de fiets om 10.00 uur vanaf de Theetuin te Eemnes.

Hiervoor moet u wel uw eigen fiets meenemen. Tijdens de rit worden we begeleid door excursieleiders én weidevogeldeskundigen van de werkgroep Weidevogelbescherming. We gaan de weidevogels goed zien en toelichting geven over ontwikkelingen in de weidevogelstand en het gedrag van de vogels. Ook zullen we laten zien en vertellen aan hoe de bescherming in zijn werk gaat in nauwe samenwerking met de

veehouders. Hoe gaat dit in het weidevogelreservaat van Natuurmonumenten en wat halen de veehouders daarbuiten allemaal uit de kast om het de weidevogels zo veel mogelijk naar de zin te maken? Onderweg hopen we ook nog een kijkje te nemen bij een kolonie huiszwaluwen. Ongetwijfeld zijn er nog veel verrassende zaken te zien. De planning is dat we om 13.00 uur weer bij de theetuin terug zijn.

27 mei t/m 3 juni: Vogelreis Bulgarije, onder leiding van de Commissie Buitenland.
Er kan niet meer geboekt worden; de reis is vol.

Zaterdag 7 juni: Kroondomeinen, o.l.v. Frank van de Weijer en Erik Hans van Stigt Thans. Vertrek om **4.30 u** vanaf NS-station Bussum Zuid. We zijn omstreeks 15.30 uur weer terug. Het wordt een lange wandeling in de uitgestrekte wouden van de Kroondomeinen Het Loo. Ver weg van de hectische Randstad vind je hier nog enige rust en volop plek om urenlang te dwalen. Het is een omgeving voor bosvogels, diverse spechten, kruisbekken, geelgors, boompieper en appelvinken. Gaaien laten hier regelmatig hun mysterieuze zang horen. De bomen staan in blad. Nu komt het aan op het gehoor. Het blijft altijd een verrassing wat je te zien krijgt. Voor de gelukkigen is er misschien een glimp op te vangen van het grofwild dat hier zich in de vroege uren laat zien als je héél stil bent.

Zaterdag 21 juni Dag auto-excursie Bargerveen

O.l.v. Dick Jonkers en Erik Hans van Stigt Thans. Vertrek om 5.00 uur vanaf het NS-station Bussum Zuid (zijde stationsgebouw). Deze excursie naar Zuidooit-Drenthe is een jaarlijks terugkerende belevenis. We wandelen door het imponerende hoogveenlandschap om te genieten van de flora en fauna en in het bijzonder van de vogels. Bijna elk jaar zien we er de geoorde fuut, boomvalk, grauwe klauwier, blauwborst, wielewaal, geelgors. Het is een greep uit de zeer vele soorten die we zullen waarnemen. Op de droog gevallen randen van de hoogveenplassen is er kans op steltlopers die nu al op trek zijn. Ook de talrijke libellen zullen ons deel zijn evenals hun vleugels, restanten van het feestmaal van hun predator: de boomvalk. Vlinders dansen voor ons uit over de dijkjes, orchideeën zullen hier en daar te zien zijn. Eten en drinken moeten voor de hele dag worden meegenomen; als het warm wordt extra is vochtvoorziening aanbevolen. Aan het eind van de middag aanvaarden we de terugreis naar het Gooi.

Zaterdagavond 28 juni: Nachtzwaluwen Leusderheide, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen.
Aanmelden per e-mail bij w.rohde@xs4all.nl. De precieze datum laten we afhangen van de weersomstandigheden.

Zaterdag 5 juli: Avondwandeling Westbroekse Zodden, o.l.v. Arnold Top.

De Westbroekse Zodden is een gebied van gegraven petgaten, trilveen en een moerasbos. Dit landschap bevat een grote variatie aan rietvogels, zangers, reigers en roofvogels. Verzamelen op de parkeerplaats aan de westzijde van het station Hollandsche Rading, vertrek 18.30 uur

Zaterdag 12 juli: Groene Jonker, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen. Vertrek 07.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Eindtijd ongeveer 13.00 uur.

De Groene Jonker is een voormalig agrarisch gebied bij Zevenhoven, waar om de Nederlandse wetlands te versterken Natuurmonumenten in 2008 nieuwe natuur ontwikkelde. Een schitterend plas-dras gebied met vele slikjes, riet- en grasland en een pioniersvegetatie van verschillende soorten bloemen en planten. Moeras- en weidevogels komen er om te rusten en te foerageren. Zeldzaamheden als het kleinst waterhoen en een aantal Rode Lijstsoorten, waaronder zwarte stern, en porseleinhoen komen er tot broeden en de kans ze te ontdekken met hun jongen behoort tot de mogelijkheden. De wandelroute leidt ons langs verschillende mooie plekjes waar we op relaxte manier al kijkende de tijd zullen doorbrengen.

Zondag 17 augustus: Huizer Pier, o.l.v. Peter Jansen

Vertrek 07.00 uur parkeerterrein bij de Haven van Huizen en de pier. We zijn om ongeveer 11.00 uur weer terug. Bezoek aan de pier met zicht op de vooroever en de eilandjes in het Gooimeer en een wandeling langs de moerasvegetaties langs het Gooimeer naar het uitkijkpunt de Aalberg zodat we mooi zicht op het Gooimeer verkrijgen. Diverse eenden, zwanen en fuutachtigen zullen te zien zijn. Via het bos gaan we terug

Zondag 24 augustus Zuid kant Harderbroek en Flevopolders, o.l.v. Arnold Top

Donderdag 18 september: lezing.

Aanvang 20.00 uur, infoschuur

Begin oktober Najaarsweekend Zeeland

Donderdag 16 oktober: lezing. Thema vogeltrek

Aanvang 20.00 uur, infoschuur

Zondag 19 oktober: excursie Corversbos. Thema vogeltrek, o.l.v. Fred van Klaveren
Vogeltrek en contactroepjes met uitleg van Fred van Klaveren op de trektelpost.

Zondag 2 november Oostvaarders plassen, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen

Vertrek 9.00 uur NS-station BussumZuid.

Oostvaardersplassen, altijd spannend, hoe is het weer, hoe zijn de wegen, mogen we er wel of niet wandelen. Toch valt er altijd veel te zien, veel overwinterende eenden, ganzen, zwanen, een enkele ruigpootbuizerd, wulpen, maar ook kans op een goudhaantje, kleine bonte specht, klapekster en met een beetje geluk de zeearend. Beleef de nieuwe natuur!

Donderdag 20 november: ALV, daarna lezing.

Aanvang 20.00 uur, infoschuur

Zondag 30 november Biesbosch, o.l.v. Poul Hulzink en Arnold Top

We starten om 9.00 uur NS station Bussum Zuid en zijn naar verwachting omstreeks 15.00 uur terug. Aan de randen van de oorspronkelijke Biesbosch, een uitgebreid stelsel van graslandpolders, wilgengrienden, rietzomen en krekken, zijn en worden diverse akkerbouwpolders onder water gezet. Het doel is waterberging bij hoog water in de winter en het vroege voorjaar. Onze veiligheid dus! Dit levert aantrekkelijk broed-, verblijf- en overwinteringsgebied op voor veel soorten watervogels. Ook is er grote kans op diverse roofvogels waaronder de zeearend. We zullen de 'vernatte' polders Maltha en de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch bezoeken. Dan steken we de Nieuwe Merwede over met de pont bij de Kop van 't Land en bezoeken het natuurproject Tongplaat in de Dordtsche Biesbosch.

Zaterdag 13 december Eempolders, o.l.v. Peter Jansen en Piet Spoorenberg

Fietsen vanaf de theetuin om 9.00 uur, rondje door Eempolders en langs het Eemmeer.

Wintergasten in polder en op het zoete water. We zijn om 13.00 weer terug.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducés ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep Excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel), tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum.

Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

Overzicht ledenmutaties

Nieuwe leden

D. van den Boogaard	Jeneverbesweg 12	3768 CZ Soest	.0610793892
K. Luijks	Julianastraat 18	1382 XX Weesp	.0294430854
H. Westhoek	Hazelaarlaan 23	1214 LK Hilversum	.0356218731
M. van Leeuwen	Jan Van Der Heijdenstraat 289	1223 BN Hilversum	.0650741080
D-J. Dwars	Jan Van Der Heijdenstraat 289	1223 BN Hilversum	.0651147203
L. Smitskamp	Centuurbaan 85-1	1402 HD Bussum	.0623479103

Adreswijzigingen

A. van Leyden	Werkdroger 1 k.209	1251 CM Laren Nh	.0355386091
K J. Wolters	Nienhuis Ruijskade 16	1399 GR Muiderberg	.0294264272
M. Wolters	Nienhuis Ruijskade 16	1399 GR Muiderberg	.0294264272
F. de Boer	Utrechtseweg 160	1213 TZ Hilversum	.0618770321

Opgezegd

J. Brandjes	Prinses Marijkehof 80	1411 CP Naarden	.0356939339
J. Hamel	Elzenlaan 31	1214 KJ Hilversum	.0356213251
M C J. Flink-Van Zandvoort	Corverlaan 1	1405 AV Bussum	.0356941528
H. van de Ploeg	Gortelseweg 73	8166 JR Emst	.0578660455
J. Snijder	Prinses Margrietplantsoen 83	1403 SW Bussum	.
R. Zindler	Leeuwenlaan 16	1243 KB S Graveland	.0356564412
M A. Welsby	Eemnesserweg 139	1223 GD Hilversum	.0356837200
M. Overmaat	Bezaan 11	1276 JJ Huizen	.0355257509
A J. Wilhelm	Bussumerstraat 21 A	1211 BH Hilversum	.0630060326
J. Frambach	Hazelaarlaan 27	1214 LK Hilversum	.0356248389
J.H.L. de Rooij	Zomerklokje 2	3621 TA Breukelen	.0346261817
C.W. Wiarda	Zomertaling 7	3755 GM Eemnes	.0355386381
E. Beeftink	Anna Horstinkstraat 39	1382 MN Weesp	.0617525706

Sterns bij Ameland

Foto: J.W. Hoeffnagel

De favoriete vogelplek van Roel Huizenga

Waar?

Op de pier bij de haven van Huizen met uitzicht op de eilandjes van de gemeente Huizen/Staatsbosbeheer. Na vijftien jaar steggelen zijn de partijen er nog niet uit. De begroeiing tiert welig, maar daar trekken de watervogels zich niets van aan. Het mooiste plekje op de pier is halverwege, waar die palen uit de grond steken. Ik denk dat ze daar ooit een vogelkijkhut wilden maken. Maar ja, op de eilandjes zie je weinig vogels meer, ondanks de inspanning die de vogeljeugd 15 jaar terug een paar jaar achter elkaar deed om er de struiken en boompjes weg te halen.

Waarom daar?

Het is lekker in de buurt, even op mijn fiets en ik houd van de afwisseling: een stukje bos achter de waterzuivering, daar waar vorig jaar de havik nog zat en dan de open ruimte, het water. Ik ben een watersporter en ik geniet van de eiders en de ijseend die hier de afgelopen winter nog zaten. Ook een koppeltje meerkoeten die elkaar opzoeken, zoals nu, dat is mooi om te zien! En de krak-eend, die je toch lang niet overal tegen komt, zie je hier bijna altijd van dichtbij.

Nog een mooi verhaal over de ijsvogel die hier vorig jaar nog zat, dat is echt een opportunist. Hij kon de bootruimte van de KNRM, langs de rubberen strips aan de onderkant

van de loods bereiken. Dit ijsvogeltje ontdekte een paar jaar geleden dat het daar lekker warm was. Prachtig om te zien hoe hij aan de rechterkant steeds naar binnen vloog en aan de andere kant er weer uit kwam. Jammer voor Jelle Harder; zijn nestgelegenheid in de kist bij de waterzuivering is nu nog leeg. Mijn lievelingsvogel, de gierzwaluw, die zie ik hier minder vaak als in het oude dorp. Op zijn

Fries is het de toerswelroel en die naam prijkt op ons huis en die zie je ook terug in mijn e-mailadres.

Wanneer?

Ik kom er zomer en winter. 's Morgens op mijn fiets er naar toe. Het is dan nog lekker rustig,

weinig mensen bedoel ik, maar het licht op de vogels is dan juist het mooist.

Hoe vaak?

Eerlijk is eerlijk, als het lekker weer is kom ik hier wel wat vaker. Maar toch, ook 's winters kom ik hier minstens één keer in de week.

Alleen of samen?

Ik vertrek altijd alleen, maar hier kom je altijd mensen tegen die de rust en de vogels opzoeken. Vaak bekenden van de Vogelwerkgroep, maar ook passanten die hier hun lunchpauze houden. Ook met die mensen is het leuk om een praatje aan te knopen en soms wat uitleg te geven over de omgeving en de vogels.

Foto: Paul Keuning